

TRANSILVANIA

FŌIA ASOCIAŢIUNEI TRANSILVANE PENTRU LITERATURA ROMÂNĂ ŞI
CULTURA POPORULUI ROMÂNŪ.

Nr. 9.

SIBIIŪ, 15 SEPTEMBRE 1890.

Anul XXI.

Vasile Alexandri,

regele poezilor români, nu mai este între cei vii. El ū s'a sfârşit ū Joī în 4 Septembre la moşia sa Mircesci în Moldova. Un ū morbu greū — cancerū în ficatū — a fost ū cauza morūii lui.

Vasile Alexandri s'a născut ū Băcăū la anul 1821. După unele studii pregătitoare, făcute în patriă, pentru completarea culturii sale s'a dus ū Parisū. Reîntorcându-se de acolo la 1839 ū-a început imediat activitatea naturală geniului seū, activitatea literară, prin care a ajuns ū a-şī câştiga numele de cel ū d'ânteiū scriitorū românū al ū secolului.

Inspirat ū din nesecatū şi fără seamenū preūiosul ū fermecătorul tesaurū al ū poeziei populare române *Alexandri* a devenit ū cel ū mai popularū poetū românū. Abia se va afla un ū petecū de pămēntū locuit ū de români, unde să nu se aūdă recitate şi cântate poeziile lui.

Inspiraūiunile, ce *Alexandri* a luat ū din poezia populară română, aū avut ū cea mai salutară înriurinū precum asupra fecundităūii geniului lui poeticū, aşa ū asupra direcūiunii ce s'a dat ū prin el ū dezvoltării limbei ū literaturii române în generalū.

Numele multū regretatului decedatū va ilustra, o putemū dice cu tūtă certitudinea, una din cele mai frumoşe pagini din istoria literaturii române.

Vomū reveni asupra biografiei lui ū cu ocaziunea aceea vomū expune ū operele, prin carū el ū şi-a eternizat ū numele.

Aici, luând ū cu adâncă durere notiūă de decedarea ilustrului poetū, ū punemū dreptū epitaūiu următoarele versuri, scrise de dlū Atanasiū Marienescu în memoria lui.

Luū Alexandru cel ū Mare
Nume de Mare i-aū datū
Faptele de vitejiū.

Pe *Alexandri* de Mare
Musele l'aū ridicatū
Pentru a lui poezii.

CEVA DESPRE EPICA LUÎ VASILE ALECSANDRI.

Epoca II.

(1862—1880).

Dacă facem o asemănare între produsele epocii I și cele ale epocii a II, ni se vor arăta unele deosebirii vrednice de însemnat.

Înainte de toate vom constata, că deși direcția poporală-națională se continuă până la urmă în totă epica lui Alexandri, totuși în timpul dela 1862 încôce partea *poporală*, ce a prevalat mai înainte, începe să slăbescă, ear partea *națională* să iese la planul prim. Elementul și forma poporală rămân mai la o parte, dându deja loc și la sujete mai multe străine, și la o formă care nu este poporală*). Produsele cele mai de căpetenie sînt de cuprins național-istoric, elementul poveștilor și basmelor nu-lu mai regăsim în aceeași abundență ca în epoca I.

Un mic conspect ne va convinge despre relațiunea, în care stau produsele acestei epoci după felul conținutului lor.

De cuprins *național-istoric* (fiă că eroii lor sînt figuri naționale-istorice, fiă-că numai cadrele narațiunii aparțin istoriei naționale) sînt: Stefanu Vodă și codrul, Stefanu și Dunărea, Dumbrava Roșiă, Ana Dómna, Calul cardinalului Báthori, Tudora dela Tërșor, Danu căpitanu de plaiu, Vladu Tpeșu și stejarul, Balcanul și Carpatul, Peneș-Curcanul, Sergentul, Frații Jderi și Căpitanul Romano. Cu totul *13 piese*.

De cuprins curat *poporal*: Rësbunarea lui Statu-Palmă, Legenda dela Dorna, Tómnă țesătoare, Legenda rundnicei, Gruî Sângeru, Legenda ciocărliei, Prieru și fata iernii, Poiana fărmeătoare, Stroe Plopanu. Cu totul *9 piese*.

*) Despre forma acësta a se vedé mai jos.

De cuprinsă *străină* sîntu: Palatul Loredano, Pohod na Sybir, Hodja Murad, Garda Saraiului, Murad Ghazi sultanul și Becri Mustafa. — 5 *piese*.

De cuprinsă *nehotarită și subiectivă*: Mărgărinta din Muncelă, Legenda lacrimioarei, Ghioga lui Briarü. — 3 *piese*.

Din acestü conspectü resultă, că în epoca de față Alexandri își scöte séü își transpune narațiunile sale cu predilecție în istoriä și mai deosebitü în istoria națională. Căci peste jumătate din produsele aceste sîntü de natură istorică și cu excepțiunea alorü 3 sîntü scöse din istoria *națională*. Nu numai după numărü. Dar și după felulü lorü, după însemnătatea ce o aü și ce le-o dä însuși autorulü, ele domnescü în epoca de față.

Astfelü dacă amü voi să caracterisămü scurtü și nimeritü acésta epocă, amü numi-o epoca poesiei **național-poporale** față cu epoca I, care e **poporal-națională**.

În aceste se cuprinde ce se póte dice în generalü la caracterisarea epociei. Trecemü deci mai departe.

Dacă privimü poemele lui Alecsandri din grupa *național-istorică*, vedemü că ele de obiceiü aü unü conținutü fictivü; orï numai persónele, orï numai timpulü, orï numai fondulü este istoricü. Astfelü ele ne presintă mai tóte *tablouri istorice* mai multü, decâtü narațiuni istorice, în înțelesulü strînsü alü cuvântului.

Împrejurarea acéstă aruncă o lumină viiă asupra subiectului poeticü alü D-lui Alexandri. Alexandri aparține cu epica sa școlei romantice. Elü tinde să fiă câtü de liberă în lucrarea sa, să nu-i fiă calea croită de împrejurări concrete reale date, ci să scótă cu mână plină din codrulü de flori alü bogatei sale fantasii. Și unde sborulü fantasiei lui este mai liberü, când sfera de mișcare a sujetului alesü este mai departe de solulü prosaicü alü realității, cu unü cuvëntü când lipsesce controla și piedica faptelorü reale, acolo și atunci strălucesce numai cu adevăratü poesia lui.

Din cauza acésta se esplică două lucruri: pentru-ce „Înșirate mărgărite“ din epoca precedentă este unul dintre cele dintăi și pentru-ce „Dumbrava-Roșiă“ din epoca acésta unul dintre produsele mai slabe ale poetului. Acolo fantasia liberă este pe pământul seü. Poetul nu e legatü cu nimicü de realitatea sécă. În „Dumbrava Roșiă“, pe care D-lü Alexandri însuși o numesce „poemü istoricü“, ceea-ce n'a făcutü la nici una dintre celelalte, 'și-a alesü dreptü sujetü unü faptü istoricü cunoscutü, sêvêrșitü de personaje istorice cunoscute și l-a cântatü cu hotărîrea de-a rêmâné câtü se pôte de fidelü istoriei, realitătii, ori celü puținü tradițiunii. Cu asta 'și-a legatü mânele, ori mai bine disü aripele. Î. rezultatulü lungulü poemü istoricü este, că i sa aplicatü marelü Stefanü o pată négră, urită, pe care dacă i-o fi aplicându-ö istoria, — poesia celü puținü 'arü puté-o șterge ori mulcomi. Nimicü din asta. Nici chiar iubirea de neamü și ura nôtră de rasă nu pôte justifica fapta josnică a lui Stefanü, necum judecata limpede a criticei reci și nepreocupate. De ni s'arü fi zugrăvitü mai înainte în colorü revoltătore crușimile și nelegiuirile sêvêrșite de Lehi în țară, de ni s'ar fi zugrăvitü *până în oribilele lorü detaiuri* și de s'arü fi aplicatü rësbunarea lui Stefanü *numai la câțiva indiviđi*, anume la aceia, cari aü comisü acele crușimi revoltătore, — atunci în ochü mei celü puținü Stefanü nu s'arü presenta *pëtatü*. Dar așa, fără precedente destulü de motivate, fără consecuență în desenarea caracterulü lui Stefanü: a face să ucidă în chipulü celü mai barbarü *pe toți* prinsonierii poloni, pe toți fără de excepție, este o greșelă cu atâtü mai mare, cu câtü poemulü abunăsamă a avutü de scopü preamărirea patriotulü Stefanü și nu înjosirea lui. Ear greșala acésta sântü sigurü, că D-lü Alexandri n'o comitea, de nu ar fi fostü legatü prin faptele concrete, de cari s'a ținutü cu o fidelitate neobligată în poesie.

Trebue că și D-lü Alexandri i-a făcutü acestü poemü impresia de nesuccesü, căci până pela anulü 1876 nu 'și alege nici unü faptü concretü, istoricesce precisatü și cunoscutü de sujetü.

9) Din grupa poemelor istoric-naționale singur „Dumbrava Roșia” este „*poemă istorică*” în înțelesul mai strins al cuvântului. Tote celelalte sânt *tablouri istorice* mai mult, în cari fantasia poetului își poate permite libertate mare. Și de aceea nici nu se află nici una dintre ele atât de greșită ca „Dumbrava Roșia” care — nu știu dacă din întâmplare ori că asta se bazează pe individualitatea poetică a lui Alexandri — este și cea mai voluminoasă dintre toate.

Dintre poemele cu sujetul scos din istoria mai veche a națiunii românești, fără îndoială cel mai bun este: „*Dană căpitanu de plaiu*”. Măreață figură; simpatic, nobil și viteaz; un veteran încărunțit în luptă pentru apărarea pământului sfânt al țării. Tovarășul lui: *Ursană* e un atlet în florea puterilor sale; vădându-l ni se pare că recunoștem pe bătrânul Dan, cum a fost el odinioară. *Fulga* este un tip de fată din cele timpuri de urgie, fremântată din oțel, pe care împrejurările furtunose au crescut-o într-o voinică și nu femeie. Presentarea acestor figuri este fantastică, măreță și bărbătească. Lupta celor doi e descrisă cu colori vii și cu o vehemență furtunosă a frazei, corespunzându pe deplin conținutului. Sfârșitul tragic ne mulțămese, căci mórtea bătrânului Dan este în deplină armonie cu viața lui; el móre încungiurat de aceeași aureolă bărbătească și nobilă, care l-a încoronat în decursul vieții. Deși poate mulțămirea noastră ar fi și mai perfectă, dacă Ghira Chanul i-ar fi cerut dela Dan altceva, și nu tocmai lăpădarea de legea lui. Căci sub *lege*, înțelegem înainte de toate *religiune*. Ear Dan nu ni se presintă în totă lucrarea sa ca fanatic *religios* se candidat pentru *martiriul religios*, ci ca *patriot*, ca om, care scie să móră pentru țara și poporul seu. Să nu mi se obiecționeze, că sub „lege” se înțeleg foarte multe, chiar și naționalitate și patriotism, nici că pe acele timpuri cu deosebire se contopiau toate în noțiunea „lege”. „Lege”, în înțelesul cum e luat *aci*, a însemnat totdeauna *religiune* și numai *mijloc* și alte lucruri. În casul cel

mai bună decî cestiunea nu este destulă de chiară, prin ce se conturbă încâtva consecuența în caracterul ideal al căpitanului Danu.

În „*Stefanul Vodă și Codrul*“ ideea frumoasă e storsă din modul de cugetare, din sufletul poporului românesc; tractarea scurtă și potrivită.

„*Ana Dîmna*“ are singurul defect, că după-ce frumoasa istorie e încheiată gata, poetul mai adaugă ună apendice de 14 șire, de totu superflue, pe cari mai bine facem dacă nu le cetim. Descrierea peisagiului de noapte în miezul iernii este un model de descriere pitorească și plastică. Eată-o:

Tăcutul miez de noapte în stele învelit
 Stă 'n lunca pudruită de albă promorocă,
 Țîntind la luna plină din cerul oțelit
 Doi ochi, oglinzi de ghiață, în care luna jocă.
 Copacii întind brațe uscate, rugătoare,
 Și frunzi, pe care iarna a pus a ei cunună.
 Ei par în așteptare să vadă recea lună
 Schimbându-se pe cale-î într'ună ferbinte sora.
 Și printre a lor trunchiuri se vedu albindu la stele
 Poiene de zăpadă, bălți luci, cristaline,
 Pe care trecu în taină ușore nourele
 Ca umbre luminoase de palide vergine.
 E totul alb, fantastic în miezul cel de noapte,
 Și lunca pare-un templu, în care fără șopte
 Arbori, luceferi, umbre și luna de pe cer
 Asistă la 'nsoțirea morții cu asprul geru.

În poezia „*Calul cardinalului Băthori*“ simțim earășul pulsând spiritul poporului, care-î dă calului atăta importanță, o inimă și o inteligență vrednică de ori-ce eroi. Așa și aci. Băthori fuge din luptă, n'are curagiu să deie pieptu cu Mihai; calul lui i-e trist și când vede, că stăpânul nicicum nu se întorce la luptă:

..... sirepul falnic stă!.. ș'oftându din greu,
 Cade mortu de jalea stăpânului se.

Totu în grupa acăsta a sujetelor istorice-naționale am înșiratu și poeziile de natură epică, al căroru fond este

răsboiul ruso-româno-turc din anul 1877—78. Și aceste, ca mai toate poemele istorice ale lui Alexandri, sînt mai mult tablouri, concretisări fictive de împrejurări și fapte istorice.

Mai bine succesul este fără îndoială „Peneșu curcanul“, acest tip al țeranului român militar, care a pus prin faptele sale dinaintea Plevnei în uimire lumea întreagă. Peneșu Curcanul este expresia fidelă a felului de cugetare al poporului românesc. Peneșu nu se laudă, nu măresce faptele sale, ci le dă așa cum s'au petrecut cu o rară obiectivitate. Câtă vreme știut este, că soldatul rentorsu din război (așa e prezentat în literaturile străine) este cel mai lăudăros din oameni. La români nu este așa. Căci românul șiret din fire te ascultă ce-i drept și când esagerezi și-i spui minciuni, dar nu-ți crede și te ia la urmă în bătaia de joc*). De aceea Peneșu povestescă păsurile micii lor cete obiectiv și rece, ear noi trebuie să-i credem trebuie să-l luăm în serios. Nu numai, ci să cetim printre șire cu inima însuflețită cu mult mai mult, decât ne spune el însuși. Inima bună și curată și naivitatea neașă facu din Peneșu o figură de totu prețioasă.

„Sergentul“ este numai o altă ediție a aceluiași om.

„Balcanul și Carpatul“, această alegorie a ciocnirii elementului românesc și turcesc a făcutu mare efectu pe timpul cându țera era în ferve și gata de-a lua arma împotriva puternicului și secularului seu dușman. Cu ochi profetici prevede poetul rezultatul luptei: Balcanul cade învins și căderea lui:

„Cântă libertatea pe maluri Dunărene“!

„Frații Jder“ și „Căpitanul Romano“ sîntu de o însemnătate mai secundară.

* * *

Trecem la grupa poemelor de cuprinsu „curatū poporalū.

Totu ce amu țisu în espunerea mai largă a epocii prime despre influința poeziei și spiritului poporalu asupra poetului,

*) Compară și novela lui Nicolau Gane „Andrei Florea Curcanul“.

este de a se aplica și aci. Cu deosebirea numai, că produsele de mare valoare literară sîntu acum mai numeroase și că *forma* versurilor se abate totu mai multu de forma populară. Dintre cele 9 piese numai patru au formă populară și *numai una curatū* populară. Ear celelalte sîntu scrise în versuri mai lungi și neusitate în poporū.

Versulū acestā, care dominēză în perióda a doua a epicii lui Alexandri (nu numai în grupa de față, ci în tóte celelalte de o potrivă) este prin lungimea și mersul seū multu puținū maiestosū potrivitū pentru narațiunile mai lungi și seriose, dar în piese mai scurte nu prea corespunde. Elu consistă cu totulū din 5 ori 6 pozițiuni simple (thesis) și totdeauna 4 accente ritmice (arsis), la mijlocū cu cesura ritmică (diaeresis), astfelū că jumătatea primă a versului consistă totdeauna din 3 pozițiuni simple și din 2 accente, ear a doua din 3 ori 2 pozițiuni simple și din 2 accente, după șema acēsta :

' — ! — ! — // — ! — ! —

ori: „ „ „ // — ! — !

unde „—“ însemnă pozițiunea simplă (thesis), care póte consta din mai multe silabe, ear „!“ : accentulū (arsis) monosilabū. Mersulū versurilorū, corēspundētorū cu firea prosodiei limbii romānesci, este iambic-anapesticū, adecă suitorū. Numērulū silabelorū variază pe șirū între 13 și 14, după cum accentulū ritmic din urmă coincide cu silaba din urmă, ori cade pe penultima. Șirele în genere rimează cu părechea.

Producte de rară frumseță din grupa popularorū sîntū : „Gruī Sāngerū“, „Legenda ciocārlicii“ și „Rēsbunarea lui Statu-Palmă“, apoi „Tómna țēsētore“ și „Prierū și fata iernii“.

Sujetulū lui „*Gruī Sāngerū*“ e bine precisatū, sistematicū dezvoltatū și de o frumseță poetică adevērată. Tema poemului nu e nouă. Ideea, că o singură faptă bună fiă-cătū de neînsemnată cumpānesce în ceruri urgia unui șirū nesfārșitū de crime sēvērșite de o fire blāstāmată, se află și la alții prelucrată, d. es. la Victorū Hugo, într'una din legendele lui,

unde unŭ sultanŭ cu tótă infamia lui, primesce iertare în cerŭ pentru unŭ singurŭ faptŭ de inimă ce a sevêrsitŭ în vieță : când a datŭ unuŭ porcŭ în chinurile lungi ale agoniei lui lovitura din urmă, ca să-ŭ scurteze durerile. A fostŭ singurŭ casŭ în vieță lui *când 'i sa făcutŭ mila*. Dar la Alexandri idea este independentă și în modŭ propriu dezvoltată, distinsă fiindŭ față cu realismul drastic al legendei lui Hugo prin celŭ mai curatŭ idealismŭ în concretisarea tesei, care și ea este ideală. Descrierile și narațiunea sŭntŭ plastice, fiorose; figura lui Gruŭ Sângerŭ e zugrăvită cu penelŭ de măiestru. Capitulul finalŭ „Ertarea“, unde cade pondulŭ întregii narațiuni, întră în sfera sublimului. Una dintre cele mai succese plăsmuirii ale poetului!

„*Legenda ciocârliet*“ ne pörtă prin regiunile feerice ale mitologiei populare, care întocmai ca și la cele două popóre ale anticității clasice, e bogată în metamorfose de fete mândre, ce se prefacŭ în flori, arbori, stele și paseri. Limba și versulŭ strălucescŭ aci alătura cu florile fantasiei *libere* ale poetului.

„*Rêsbunarea lui Statu-Palmă*“ e unŭ tablou minunatŭ din lumea basmelorŭ populare. Asupra întregului plutesce ună vëlŭ finŭ de umorŭ naturalŭ, care se exprimă în șirulŭ finalŭ : „Mica buturugă carulŭ mare mi-lŭ prăvale“. Punerea în față a nêtoșilorŭ urieși Strîmbă-Lemne și Sfarmă-Pétră cu piticulŭ șiretŭ Statu-Palmă e fôrte nimerită și prin feliculŭ seŭ hazliŭ contribue la amintitulŭ coloritŭ umoristicŭ alŭ întregului.

În „*Tómna țesêtoare*“ (care pare a fi de altfelŭ o poezie mai multŭ descriptivă) și în „*Prierŭ și fata iernii*“ ni se dau două alegorii fôrte succese; alegoria tómnii și a iernii; ambele din elemente populare și în spiritŭ curatŭ popularŭ.

Din celelalte două grupe se distingŭ „*Ghioga lui Briarŭ*“ și „*Garda Saraiului*“, apoi „*Mărgărinta din Muncelŭ*“. Cu deosebire prima ocupă locŭ între produsele alese ale poetului. Subiectulŭ e originalŭ și ne arată cum amorulŭ cuprinde și nimicesce și ființa cea solitară, sêlbatică a naturii,

cum e Briarü bivolarulü, care nu are altü tovarășü decât ghióga sa. Narațiunea și partiile descriptive sîntü strălucite. Tabloulü, când Briarü cu mințile pierdute alérgă prin nóptea négră, pe unü bivolü călare, după chipulü imaginarü, este în plasticitatea sa grandiosü :

Atunci de după délurü Craiü-noulü resărintü
 Vêdû o fiară négră pe câmpurî tropotindü,
 Urmată-amenințată de lupî flămândî o sută
 Și-unü omü pe ea călare cu mintea lui perdată,
 Cu pletele-î sburlite, cu ochiî infocați,
 Cu mânilé întinse spre codrii depărtați,
 Răcnindü umpléndü câmpia de-o lungă văetare,
 Ce se 'ntrecea în grózá cu a lupilorü urlare...
 Și omü, și lupî și bivolü, vêrtejü misteriosü,
 Cu sgomotü dispărură în fundu 'ntunecosü!

În „*Garda Saraiului*“ ne împune figura nobilă a bărbatului de onorü Abdulü, a căruî mórte abnegată nu s'arü putea mai potrivitü preamări decâtü prin rostulü și sfînta sărutare a dervișului dela Meca.

Celelalte două sujete din istoria turcéscă nu ne presintă atâtea frumuseți.

Poesióra „*Mărgărinta din Muncelü*“ ca tóte, în care a descrisü poetulü sentimentele de mamă: iubirea, dorulü și durerea mamei, aparține între cele mai bune.

*

Cu aceste amü fi ajunsü la sfêrșitulü cercetării nóstre. Dacă e să mai ñicemü unü cuvêntü dreptü rezultatü alü reflexiunilorü de față, trebuie să repețimü constatarea nóstră prealabilă, că epica lui Alxeandri este cu multü mai importantă decum a fostü ea până acum aprețiată. Deși întélnisemü unele și altele defecte, piese de puțină valóre literară, totuși nu mai puținü adevêratü este, că Alexandri ne-a datü unü șirü întregü de poeme, carî ar putea figura între cele mai distinse produse de acestü gen ale orî-cărei literaturî.

Datorî sîntemü să facemü acéstă constatare pe basa es-punerilorü nóstre cu deosebire atunci, cândü vedemü, că cri-

țica-i face poetului nedreptate. Sciutū este că în manualulū până acum celū mai bunū de literatură română, în cartea d-lui A. Densușianū, Alecsandri este tractatū într'o manieră atātū de peste mână, încātū omulū e cuprinsū de uimire, cum aceeași pénă a pututū să scrie și *aceste* partii. Căci cine n'a cetitū pe Alexandri, trebuie să'și formeze pe basa Dlui Densușianū o idee de totū ciudată despre sērbătoritulū bardū dela Mircesci. „*Forța* lui principală consistă în *lirică*“ țice dlū Densușianū și urmēzā imediatū a arēta cātū de *sarbādă* e lira lui. Ce idee trebuie deci să'și facā omulū asupra *epicez* poetulū, care nu-i este *forța* principală, — mă rogū sē ve imaginați!

Nu. Defectele lui Alexandri sūntū defecte de genū. Pēcatulū lui e, că are o fantasie atātū de bogată și liberă, care nu cunōsce margini și nu se prea supune la legi și cātuși impuse de diferite împrejurări. Epica lui este o lume de diamante, unū tabloū de colorī luciurī și vii, care dacā are unū defectū, este că e prea luminosū, prea arđetorū, că puterea lui intensivă nu-i mulcomită prin umbriri, prin colorī mai închise, pentru ca să nu ne ia vederea și să nu ne ostենescā ochii.

Ear după *astfelū* de defecte eū unulū bucurosū ași căuta printre produsele poetilorū noștri. Îmi pare numai, că cu prea puține excepțiuni, cărțile lorū sūntū înfierate cu stigma:

Lasciate ogni speranza!

Virgilū Onițiu.

SPICUIRĪ DIN AUTORI STREINĪ ASUPRA ROMĀNILORŪ.*)

III.

„*Denkerbriefe vom walachischen Donauufer.* Von Prinzessin Aurelia Ghika. In deutscher Sprache herausgegeben nebst einem ungesiegelten Briefe an die Verfasserin von Friedrich Paalzow. Berlin Verlag von Franz Duncker (W.

*) A se vedea Nr. 4.

Besser's Verlagshandlung) 1854. " Nu-mi este cunoscută, decât opulă acesta, care a apărut în limba franceză sub titlul „Lettres d'un penseur des bords du Danube," s'ară fi publicat când-va și în limba română; se presupunem, că se va afla și pe atuncea vre-o pênă desteră, care va fi împărțită literaților români cuprinsulă acestui opă pré interesantă atât din punctul de vedere ală valôrei sale literare, cât și al nostru național-românesc; căci scrietorea acestor epistole e franceză de nascere, fiica colonelului de Soubiran, născut în Lectoure, provincia Gascogne, la pôlele Pyreneilor, aprô de marginele Spaniei; apoi căsătorită cu principele Gregori Ghica, un nepotă a lui Alecsandru Ghica, fostului domn ală Valachiei până la anulă 1842. Ear aparința acestui opă se vede, că a atrasă atențiunea lumii literare și anevoie am crede, că numai publiculă română să fiă remasă fără cunoștințe și nepăsătoră față cu ceea ce să scrie în streinătate asupra poporului român.

Fiă chiar numai spre împrospetare, noi vomă continua și aicea cu spicuirile nôstre asupra acelu cuprinsă, care tratéză despre noi Români, seă are vre-ună interesă pentru noi.

Opulă întregă se împarte în 9 epistole, adresate cătră diferite persône și partide; din totă cuprinsulă acestor epistole respiră ună spirită ageră și pătrunțetoră, o inimă nobilă cu sentimente gentile și cu vederi superiôre; pre lângă o iubire duiôsă pentru patria ei dela apusă, de care se afla depărtată, ea a sciută să îmbrățoseze cu totă aceeași iubire și patria ei cea nouă, România, țeră și poporă, aflândă cu tactulă ei fină și mintea ei sănătôsă adevêratele côrde simpatice în caracterisarea traiului și a însușiriloră poporului română, defăimattă de atâtea-oră cu nedreptă din partea adversariloră seă neimpăcați.

„Amă audită, scrie ea într'o epistolă cătră ună doctoră Antonă Lambert, cu data Bucuresci 28 Novembre 1851, — amă audită cu ocașiunea petrecerei mele ultime la Parisă curiôse întrebări despre formele sociale în aceste principate

dunărene. D-nia Ta, iubite doctore, care Ți-ai propus, atât de serios, a staveri prin mijloce împăciuitoare bunăstarea omenimei, ai face bine, decât ai bate vre-odată la usa mea, ca să Te poți delecta la tabloulă atrăgătoră a unei paralele între miseria parisiană cu galone aurite și între îmbelsugarea nepretensivă a acestui popor blând. Ceea-ce ne surprinde mai mult, decât odată ne amă dată a eși afară din sferele mărginite prin pozițiune și prin obiceiuri, este ușoritatea vieții în deplinul sens al cuvântului. S'arū poté dice, că legea providențială arū fi abrogată, ear viéta n'arū fi deopotrivă cu lucrul.

„Omenī binevoitori, cuprinși însă prin diferite frase moderne, s'au consumatū în văetările lorū umane despre nefericirea aparentă a acestorū popóre, cari putrediaū și se innecaū în miseria și în nesciința acestei miserii spirituale a lorū. Alții eară, în prevederea unei temeri, care 'i constringe a-și arunca privirile lorū în trecutū, spre a-și căuta unū adăpostū pentru interesele lorū sub aparința unei statornicīi conservative, 'mī vorbiaū despre acésta țeră ca despre ultimulū refugiu alū aristocrației și părēu a-și inchipui, că parcă tóte slăbiciunile infame ale seclului alū XVIII-lea arū fi emigratū aicia.

„Din tóte aceste diferite presupunerī nici una nu se apropia nici pe departe de adevēru. Adevēratū, că aparințele d'aicea arată o fisionomie de totū curiosă, în mijloculū vechiei societăți, nivelate mai de totū în moravuri și în formele ei, celū puținū înaintea unei priviri superficiale. Contrastele se atingū într'ensele atâtū de multū, încātū e aprópe imposibilū, a staveri titula, care i-arū concede o caracterisare precisă pentru fie-care particularitate.

„Boerimea d'aicea cu prerogativele ei inofensive, sufere usurpațiunile, cari le permite întēmplarea norocului unorū persóne îndrāsnețe cu atâta nepăsare, încātū perdemū și ilusiunea a presupune la dīnșiī vre-o inchipuire despre sublimitatea divină a drepturilor lorū. Alegerea, adecă unū principiu republicanū, a fostū, care a transmisū puterea suverană până

astăzi. Poporul — și pe acesta 'lă constituie aicea țărani sėu Romăni căci acestu nume i-a remasū poporului ca remiscință a descindinței sale nobile — 'și află în lege un scutū, carele străbate până și specialitățile cele mai amănunțite ale raporturilor sale agricole față de posesori și de arėndași. Dacă are a se plānge în contra asupririlor prin arėndași cei mici speculanți, sėu prin amploiati inferiori și răpitori apoi acėsta e urmarea unui usū, care mereū se va delătură și a începutū deja a se perde cu totulū.

„Privirei călătorului nu i se ofere de locū aparința unui traiū plăcutū și cu bună stare, însă cauza trebuie căutată ac mai multū în indolența obiceiurilor și în neprețuirea unor necesități, lui păn'acuma încă necunoscute. Istoria tuturor popórelorū a desemnatū deja acėstă renitență a țeranului în contra întroduserii perfecționărilor, o renitență acėsta, căreia i-se atribue mersul încetū alū țerilor agricole spre progresū, pe carele națiunile cu industrie și meserii 'lă ajungū în galopū.

„Unū patriotismū ereditatū din moși, strămoși, adevėrat alipire cătră țeră, se află la aceste nēmuri vinjose; ele nu posedū nici impulsul de cucerire, dar' nici zelulū a se lupta cu pedecile, cari triumfază asupra materiei și punū basa la o înaintare repede, se află însă aicea apėrători tenaci și eroici ai vetrei și ai credinței țerii lorū.

„Acėsta bărbăția de virtuți civile, carea se află ascunsă sub ignorarea obiceiurilor de cultură modernă, a glorificatū anele istoriei valache cu unū șirū de fapte eroice.

„Viéța dela țeră stă într'unū contrastū curiosū, însă nici decum neplăcutū față cu civilizațiunea cu totulū francesă a salónelorū d'aicea. Se pare, ca și când s'arū vedé unū reflexū alū vieței biblice și o reminiscență a simplității de traiulū păstorilorū în contrastū cu deprăvările naive ale societățilorū tinere, cari răpescū dela cele vechi înainte de tóte totū ce le lingusesce, întocmai ca copilulū, care pune mâna pe o jucăreună lucitoare, a cărei periculositate nu o cunósce. Nici când nu se vedū ómenii începāndū din propriulū lorū impulsū la

crescerea loră intelectuală cu *prologulă* creșterii; din contră ei alérgă cu precipitate repede la ultimulă cuvântă ală instrucțiunii, pentru ca apoi să se deprindă cu liniamentele fundamentale, după-ce semidoctăia loră 'i-a convinsă despre neșciința loră.

„Posesiunea de pământă, acestă isvoră pozitivă ală tuturoră avuțiiloră adevărate și a totă, ce aparține la cultivarea ei, 'l ține pe boerulă în raporturi permanente cu țeranulă. Aflămă aci ună tesaură de simplicitate adevărată, carea restituie earăși egalitatea și observămă cu totulă în avantajulă aceluia, că dănsulă ce'î dreptă și însușese creațiunile artistice ale civilizațiunii, fără însă a-și basa pre dănsese adevărata fericire a vieței sale. La țeră, unde locuințele comfortable suntă încă rarități mari, se încorteléză boerulă fără multe ceremonii în coliba vre-unui logofetă seú arăndașă mică, și mănăcă fără de a strimba din gură, din mănăcările aduse pe măsă din o bucătărie cu totulă primitivă, însă cu îmbelșugare. Chiar și până în luxulă alesă ală locuințeloră boeresci dela orașe 'i urméză ună amirosă ală acestoră obiceiuri țărănesci și curțile oteluriloră, unde lemnele pentru casă se află aședate într'ună modă patriarchalică, și unde cocoșii paradéză între găini cloncănitore și între curcani, deștăptă imaginarea unei moșii bogate plină de viétă îmbelșugată și cu ospitalitate deschisă. Nică ună cerșitoră nu ese d'aci cu mănile góle.

„Servitoriă cei numeroși, viețuindă sub o tractare umană, n'ău aparință nesuferibilă și imbufnată, și nică ală aceluă egoismă îngrășată, pre care l'arată întralte locuri, spre a decopia pre stăpăniă loră și ale gādili avariția loră; din contră ei deschidă bucurosă din departe ușile înaintea cerșitorului, și totdeuna 'lă vedemă când acesta plécă mai departe în pașulă seú lenevosă, portândă ună tăieră plină în mână. Aicea încă nu se cunósce condamnarea la pedepsă de mórte prin fómete, în a cărei esercitare ău ajunsă orașe anumite la o perfecțiune atâtă de mare, și pe care superbia loră înzedară se încercă a o ascunde sub ordinațiunii polițiale, care impune

gemeteloră tăcere, și condamnă prin o batjocură desperată pre nefericitulă acela, carele cutéză a cerși dela bogăția îndopată o monetă de aramă.

„Mâna străpunsă la restignirea Domnului, care ne o arată sf. evangheliă, ea ară poté să fie simbolulă, ba poté chiar și stema răsăritului întregă.

„Eă observă, că prin o privire superficială s'au tras unele consecințe păcătoșe, cari se respingă la o observare mai aprofundată. Când 'i vedem pre țiganiă cei golani și colibele cele miserabile, în cari locnescă țeraniă, ni se rupe inima de compătimire; când vedemă acestea mai adeseori și mai îndelungatū, apoi aflămă, că traiulă loră le ofere cele necesare cu prisosință și lipsa loră nu e alta, decâtă necunoscința loră despre unele necesități de comoditate. Câmpiile întinse încă necultivate, baraganele deșerte cu singuritatea și liniscea loră poetică sânt dovada acesteă, neglijențe și a disprețuirii instinctive a șesului țerei pentru o aspirare dubiă după câștigă de bani. Mi s'a đisă, că aceea ară fi și urmarea unei temeri, care este încopciată de invasiuni, a căroră lupte și subjugări prea adeseori ar fi avută a le suferi aceste poporațiuni. Să sperămă, că acéstă lenevie întradeveră 'și are causele sale speciale, și să ne rugămă de atotpotintele, ca aceste suflete îngrijate să fiă eliberate de aceste reminiscințe paralisătoare și ca o pace durabilă să desvólte sentimentele loră cele bune, pe cari le posedă, să-i descepte prin creștere, deschidëndule clasele înalte cerculă loră de cultură sub protecțiunea loră, unde unulă întinde celuilaltă mâna de ajutoră în numele destinațiunei sale creștinesci și a ajutorinței împrumutate.

„Decă vedemă, cu câtă abnegațiune se află poporulă în ori și care situațiune, care i-a preparat-o trecutulă, apoi 'i lipsesce streinului celă puțină tótă esplicarea pentru mișcarea din 1848. Decă acestă poporă ară fi făcut-o, apoi ară fi primită caracterulă selbatecū ală unoră măceluri de prima formă de resbelū țerănescă, care de obiceiū o are revoluțiunea. Eă sântă pe deplină în chiar, că ea n'a fostă produsulă lui;

credu și eu, că el a știut să profite cu mintea lui sănătoasă de avantajele, pe care le poate trage dintr'însa și s'a și pus pe cale, a'și lua partea, ce-i obvine; n'au eruptu însă, ca ațîțat prin o cerere categorică și oprită prin silă. Mîna cea dură și muscolosă a asupritului, carele vrea să-și resbune, nu străbate nicăiri din mînușile gălbue de glace ale tribunilor poporului. Speranțele lucitoare ca aurul ale câștigului nemijlocit de posesiune nu desteptară nici o desfrînare de pasiuni, pe cari altmintrelea le reproduce starea inferioară de viață în inimile ómenilor. Spre gloria eternă acestui popor creștinu trebuie mărturisit, că el a ramas pînă astăzi încă neînfecat de amirosarea avariției sêlbatice a multor altor plebe. Neîngrigirea lui formeză tãria lui cea mai puternică. O glumă țerãnescã de batjocurã 'lũ poate mângãia pentru o asuprire, ear sobrietatea lui naturalã 'lũ scutesce în contra orĩ cãrei nelinise asupra viitorului lui. Campana funebralã a fómetei, semnalul de asaltu a resbóielorũ civile n'a resunatũ încã nici odatã la urechia lui, și în singuritãțile lui mãnóse nu cugetã elũ la posibilitatea, cã sórtea lui pentru viitorũ arũ fi obiectul combinațiunilor politiceĩ de cabinete.

„Caracterul poporului valachũ are o asemenare nedisputabilã ca celũ francesũ. La amêndoue popóre totũ același entusiasmũ ușorũ escitatũ, aceeași ușoritate uitucã, unũ gustũ naturalũ pentru obiecte gingașe și aplecarea ușorã de a'și însuși jocãrii fantastice nefolositoare, viuoi și atrasũ de esterioritãțile vieței, elũ posede totũ astfelũ o predilecțiune extremã pentru comedii și spectacole, decãtũ numai, cã sensibilitatea lui strinsũ copciatã cu clima sudicã, e mai mare, și'lũ face mai puținũ aplicatũ pentru vre-unũ studiu seriosũ. Acestũ poporũ și-arũ schimba totũ așã de bucurosũ de zece orĩ forma sa de guvernare, și e totũ astfelũ revoluționarũ mai multũ din plãcere pentru opozițiune, decãtũ din aplecare cãtrã turburãri.

„Posibilũ cã spre a satisface acesteĩ aplecãri pentru schimbãri se aflã în constituțiunea lorũ unũ simburẽ ascunsũ pentru agitațiunii permanente.

„O familie de domnitori nu există aici. Usulă, după care puterea supremă rămănea la vre-o două trei familii, ca la Brancoveni, la Suțesci și la Ghiculesci a fost încâtva o recompensă pentru stabilitatea ce lipsia, reforma nouă însă, care transmite puterea supremă totdeauna numai pe șapte ani, a introdusă în organizațiunea quasi monarhică ună principiu cu totul republicană. Perspectiva la ună plantagiū de principii, cari vorū reduce acestū titlū la o valōre dubioasă și de puțină însemnătate, arū fi încă reulū celū mai micū; familiile nobile ereditare ale țerei vorū sprigini atunci nobilitatea lorū pe vechimea lorū seculară și se vorū întorče la adevărata basă solidă a nobilității.

„În această țēră domnesce pururea o mișcare politică, nă deși, ci tocmai *pentru* că nu posedă nici jurnale, nici cameră, cari arū permite o discușiune liberă. E o lucrare subterană și ne întreruptă a cărtiței pacientă ca voința resolută, nevidibilă, ca viclenia secretă, o lucrare, care nu se exprimă ca în Franția în revelațiunii pătimașe, nu și află recorirea sa în dispute verbale, care fără de-a pausa cândva, se continuă, până cōgropa e destulū de afundă spre a aduce carulū de sigurū la resturnare. Toți cadū peste olaltă. Nu întrebați, din ce cauză. E destinulū, fatalismulū anticū, consecința contradiciei.

„Pentru Domnia Ta arū fi o plăcere estraordinară, a Te preumbla pe aicea, unde fiă-care minutū la privirea de persoană și de localități. Ți-arū oferi ocașiune spre descoperiri. Sūnt națiuni, cari posedū prerogativa excepțională, a fi națiunii pitoresci. Valachii aparținū acestorū națiuni și eu tare mă mirū, că acestū poporū n'a produsū încă nici unū pictorū. Tōte forméză aicea unū tablou. Mahalele, casele de prin suburbiū cu izolarea și verdēta lorū forméză unū șirū de scenării, cari nu se potū descrie. Trebuie aceste să le vedemū și să le gustămū, spiritulū și privirea se delectéză de-o-potrivă de ele. Aicea trece o femeie — mai încolo s'a încolăcitū unū omū lângă unū isvorū și bea dintr'unū ciocū de lemnū — încă unū tablou. Preotulū acela cu venerabilitatea

severă a costumului seî și cu barba sa lungă — unŭ altŭ tablou. Neguțătorulŭ, carele 'i-momesce pre cumpărătorŭ, blănariulŭ acela, carele ședëndŭ cu o sublimitate seriósă înaintea prăvăliei sale, ascéptă pe cumpărătorŭ în tótă liniștea — încă altŭ tablou; la fiă-care momentŭ și pretutindenea unŭ tablou.

„În anumite dispozițiuni a vestmintelorŭ se mai află încă reminiscențe de arta creștină și eu îmi potŭ bine închipui, că parcă se apropie cătră mine unŭ Gioti seŭ Cimabue peregrinarŭ. N'am să'ți mai spunŭ, că pitoresculŭ se află numai la staturile de josŭ, căci asta e pretutindenea așa. Staturile mai superióre și-aŭ perdutŭ particularitățile lorŭ și aparŭ artistului și călătorului totŭ așa fară colóre, ca și la Parisŭ și la Londra. Ceea-ce lumea mai puținŭ seie se prețuească, escită interesulŭ celŭ mai mare, ear eŭ aș plânge după aceea ce civilizațiunea a detrasŭ deja curiosității mele. Acésta civilizațiune, carea ne-amŭ dat-o înșine; atâtŭ de ridiculă și absurdă, încâtŭ aș puté să fugŭ de ea până și la chinesi, fiă ei câtŭ de urți.

„Unŭ felŭ pe rugină înfrumșetătoare a vécurilorŭ dá zidirilorŭ de aicea unŭ coloritŭ deosebitŭ pre lângă tótă simplitatea arhitecturii lorŭ. Amŭ puté să đicemŭ că pulbera timpurilorŭ trecute a formatŭ o pele asupra lorŭ, întocmai ca unŭ cementŭ de sculptură. Stradele cele înguste și încovoiate par ca nisce archive învechite, cari conservă istoria generațiunilorŭ trecute. Turnulețele inocente a bisericilorŭ n'aŭ nicŭ cea mai mică urmă din rigórea fanatismului creștinescŭ. Abia după ce ni s'aŭ întipăritŭ esterioritățile acestea, pricepemŭ certele cu Roma și Istoria bogată în evenimente a bisericeii răsăritene. Esterioritățile crestine precumpănescŭ aicea și eu privescŭ originalitatea națională a ideei crestine ca caracteristica cea mai venerabilă în tipulŭ propriu alŭ acestui poporŭ.

„Fisionomia orașelorŭ 'și schimbă espresiunea, întocmai ca și ómenii. La acésta reflexiune amŭ ajunsŭ când într'o nópte luminósă m'amŭ preumblatŭ pre strada principală a

Bucuresciloră. Vechimea caseloră înegrite, cari ȃuua sântă îmbrăcate cu ferestriile împodobite și tablele firmeloră, apară, acuma în tótă golătatea loră. Bisericiile, și arunca umbra loră pe șirurile caseloră; grilagiurile și șalusiile de feră, cu care sântă provăđute părțile suterane, ne povestescă despre luptele trecutului și de o precauțiune suspecianări, care numai mereu 'și perde terenulă. În acésta singurătate se arată ună felă de ținută agitătore, care se potrivește fôrte puțină cu neîngrigirea voiósă a celoră de astăđi; ea 'mi amintesce Florența, care încă și astăđi e înferecată și unde încă și acuma ni se arată ranele înfipite de resbelulă civilă. Fantasia ocupă tóte încovăiturile acestoră strade lungi, șerpuitoare, cu umbre fioróse, cari me persecuta ca fantomulă unui visă. Apoi ajunsei acasă. ușile deschise, cari o espunéu la onorabilitatea trecătoriloră, me priviañ ca și în batjocură, că amă putută visa în mijloculă Bucuresciloră în seclulă ală XIX-lea de luptele de strade a Capulițiloră.

„Așadară, iubite doctore, decă cumva ai plăcere, vină aicea. Domnia-Ta aicea n'ai de lipsă să scrii la articule de fondă, pitulate dinaintea sciințeloră, cari altmintrelea și așa nu-ți dañ repausă, eu îți promită în prima séră neocupată o musică indolentă, melancolică și sêlbatică, tocmai precum o iubescă D-ta, carea, ce-î dreptă le displace celoră de aicea, carea însă pentru sistemulă meă posede apathia langedă, tonulă burlescă, și tristeța jalnică, conținendă astfelă în sine tóte nuanțele spiritului acestei națiunii, ca vaetulă și speranța, care se află amestecată în fiă-care linie pe paginele istoriei ei“.

P. Broșténă.

ÎNTEMEIEREA PSICHOLOGICĂ A ACTELORĂ ELEMENTARE ALE GÂNDIRII ÎN MARGINILE LEGILORĂ HERBARTIANE, DE ASOCIARE ȘI REPRODUCERE.

(Monografiă psihologică).

(Continuare).

Prin propoziția minoră se complică cu laturile opuse ale Oblongului o situație a liniiloră drepte și adecă în modă ne-

hotărîtu s eu în general . La  ndemnul  reproducerei nemijlocite ac st  situa ie, p n  aci încă pu in  cunoscut , se hotăresce mai deaprobe în propozi ia majoră ce urm z , ca o situa ie paralelă. Stabilind  aceste două premise pentru formarea con inutului am  sev rsitu o *determinațiune*. Ea ni se  nf i az  ca un  act  al  g ndirii, unde după *complica ia unei no iunii mai generale urm z  reproducerea nemijlocită a unei no iunii mai speciale*. Aceste două acțiuni reciproce constituesc  esen a determina iunii; ea- i găsesce în ele explicarea ei psihologic . Determina iunea represen t  complexul de acțiuni reciproce, prin cari se stabilesc  premisele la formarea con inutului; eac  pentru ce ea este a se considera ca o opera iune auxiliar  a acestei formări. Forma ei logic  elementară este o judecată duplă cu o sferă avut  ca termin  medi .

Examin nd  acum  ntreg  procesul , afl m , că determina iunea prepară elementele ra ion rii (premisele) cu scopul  de a dob ndi în sf r itu o descriere form toare de con inut . Dintr'o situa ie în general  a liniilor  s'a concludat  la o situa ie mai determinată (paralelă) a laturilor  opuse din Oblong . Recun scem  în acest  proces  felul  de ra ionare cunoscut  sub numele de *deducțiune*. Ea se servece de determinațiune ca de un  mijloc , are descrierea ca scop   i întră în ac iune or  dec te or  tindem  a forma con inutul  unei no iunii. Forma logic  elementară a deduc iunii e judecata întreită  i esen a ei un  act  de *deosebire*.

Procesul  p te să se desf oare  i în mod  inversă.

Raportul  de note ce constituie no iunea Paralelogramului s'a ivitu în consciin , după cum v dur m , pe calea formării con inutului. Dacă se  nt mpl  acum  să se presinte sensurilor  o nouă afec iune, analogă cu cea d' nt i , d. e. figura unui Quadrat, raportul  de note exprimată prin Paralelogram  va dob ndi cea mai  nsemnat  fortificare. El  se va reproduce nemijlocită  i se va contopi cu același raport  din senzațiunea nouă, pun ndu-se în opozi ie predicativă cu alte ra-

porturi de note eventuale ale Quadratului, pe cari tinde a le suprima. În chipul acesta dobândim propoziția posterioară din procesul de formare al unei sfere: „Quadratul este un Paralelogram”. Raportul contopit (Paralelogramul) prezintă acum rolul unei idei auxiliare pentru a reproduce mijlocit și celelalte note ale Oblongului, complicate la timpurile lor cu ale Paralelogramului. Noi ne aducem aminte, ca și în „Oblongul încă este un Paralelogram”. Astfel se ivesc și propoziția anterioară. În fine se complică elementele din noi relevate ale Quadratului cu notele mijlocit reproduse ale Oblongului, dându-i existență judecătorească complicată: „Quadratul e ca un Oblong” și „apartine la Oblong” ori și așa: „Ceea-ce are patru laturi, dintre cari cele opuse sînt paralele, apartine la o altă, adică este un Paralelogram”.

Judecățile ivite în decursul acestui proces se înfățișază următoarea

Formare de sferă :

Propoziția posterioară: Quadratul e un Paralelogram.

Propoziția anterioară: Oblongul încă e un Paralelogram.

Judecata complicată: Quadratul e ca un Oblong și aparține la Oblong. Ori așa: Ceea-ce are patru laturi, dintre cari cele opuse sînt paralele, aparține la o altă, adică este un Paralelogram.

În judecata complicată (concluziune) se alătură Quadratul la Oblong. Prin acesta s'a făcut începutul unei *enumerări* (enumeratio) a individelor geometrice, cari au să intre în sfera noțiunii Paralelogram. Și enumerarea se poate repeta prin judecări complicată, cari tind să întregi sfera aceleiași noțiuni. Astfel sfera Paralelogramului s'ar putea întregi cu Rombul și Romboidul. Prin enumerare repetată intră tot atâtea individe în sferă, și ajung să fie gândite ca aparținătoare de aceeași sferă, pe care o stăpînesc noțiunea Paralelogramului de mai înainte aflată, ca *noțiune*

generică seû ca *genû* (genus). Scopulû enumerării este a descoperi individele, în fața cărora noțiunea Paralalogramû să pótă apără abia acum ca noțiune generică. Enumerarea exprimă o asemenare sevêrsită a individelorû, e totdeuna o judecată complicătore, din punctû de vedere logicû sintetică și e condiționată prin o raționare formătore de conținutû.

În propoziția posterióră noțiunea Paralelogramulû apare redicată din Quadratû prin contopire. Propoziția anterióră ce urméză, ne vestesce că aceeași noțiune a fostû dobândită deja din Oblongû, că trebuie prin urmare să se considere ca o noțiune comună pentru Quadratû și Oblongû. În statorirea acestorû douê premise de formare a sferei recunóscemû actulû de gândire, cunoscutû sub numele de *abstracțiune*. Ca fenomenû psihicû ea consistă în o *contopire urmată de o reproducere mijlocită*. În aceste acțiuni reciproce își găsesce explicarea ei psihologică. Abstracțiunea jócă în procesulû de formare alû sferei același rolû auxiliarû ca determinațiunea la formarea conținutului unei noțiuni. Forma ei logică elementară, ca și la determinațiune, e o judecată duplă, însă cu unû conținutû deja formatû, ca terminû mediû.

O privire aruncată și aici asupra procesului întregû, ne descopere faptulû, că abstracțiunea prepară mijlócele de raționare (premisele) cu scopulû de a dobândi o enumerare de individe aparținătore la aceeași sferă. După ce s'a constatatû același conținutû atâtû în Quadratû câtû și în Oblongû, ajungemû la conclusiunea, că Quadratulû are să fiă îndusû în aceeași sferă, de care se ține și Oblongulû. Procesulû de formare alû sferei este așadară unû procesû de *inducțiune*, care se folosesce de abstracțiune ca de unû mijlocû și are enumerarea clasificătore ca scopû. Forma ei elementară este o judecată întreită și esența ei unû actû de *asemênare*.

Mai multe descrieri divizătore și enumerări clasificătore potû servi ca materialû de experiință pentru a atinge o constituire mai exactă respective mai completă a noțiunilorû, atâtû

cu privire la conținutul câtu și cu privire la sfera lor^{*)}. În considerarea scopului ce-l urmărește scrierea de față, credem a pute renunța la cercetări mai departe asupra intelectului, acesta mai vârtos fiindcă operațiunile gândirii, fiă ele oricât de complicate, se reduc în ultima analiză la formele elementare, înfățișate până aci și întemeiate în modu psihologic.

Părăsimu esemplulu, asupra căruia am încercat să demonstrăm, că fără condițiunile raționării o explicare temeinică a faptului, din care rezultă opoziția subiectului și predicatului într'o judecată, este o imposibilitate psihologică. Când dicem, că formăm o noțiune, judecăm ori raționăm, e bine să se scia, că indicăm în tôte trei casurile întreaga noastră gândire. Dintre aceste trei operații elementare ale intelectului nici una nu este mai originală decâtu alta. Fiă-care e condiționată prin cealaltă și nici una nu se pôte explica ea de ea. Raportulu logicu formalu, în care staū una cătră alta precum și cătră întregulu gândirii, ce se enunță, fiă ca o asemenare ori ca o deosebire, și — ceea-ce ne interesăzū mai multu — raportulu lorū de dependență dela asociare și reproducerea ideilor, sūntū totū atâtea cestiuni, la cari credem că am răspunsu destulu de lămuritū.

Am încercatū să căutămū explicarea, unde se pôte găsi, adecă în acțiunea reciprocă a ideilor, stăruindū a deriva de aici înțelesulu logicu alū operațiilor intelectului. Dacă ni se va cere să demonstrăm, că explicația are valóre nu numai pentru unele casuri, ci și în generalū, vom responde: Cine nu pôte atribui explicării noastre valóre generală, să încerce analiza și a altorū materii alese din domeniulu ori cărei științe. Dacă demonstrarea succede și asupra acestorū materii, adeverulu dobândesce în experiințele aprobătore o basă cu atātū mai bogată, fiindū cu putință a induce și aceste casuri în sfera explicării date. De cumva s'arū întempla într'unū casu concretū, ca explicarea să ducă la contradicțiū, să fiă neesactă

*) Atragemū luarea aminte a cetitorilorū asupra articolulu nostru, intitulatū: „Câteva cestiuni metodologice“. Conv. lit. XXII Nrū 5—6.

orî necompletă, expunerea acestui casu nu pôte să fiă decâtu binevenită. Contradicția constatată ne va face să renunțămū la explicarea de față, eventualele inexactități seū neajunsuri ne vorū îndemna să acceptămū modificări orî întregiri. Știința nu va puté decâtu să profiteze fiă pentru sine orî pentru cei-ce stăruie a înțelege bine învățăturile ei. În totū casulū amū dori, ca cercetările să nu mănecede dela noțiuni scóșe din afară de marginile observațiunei, în credință, că rezultatele vorū puté dobândi astfelū valóre absolută. În față cu astfelū de rezultate, fiă ele orî câtū de necesare, experiința își rezervă încă dreptulū controlului finalū, pe care îlū aplică la tóte adevărurile ce pretindū a-i oferi servițiile lorū.

Amū atinsū până aci câteva cestiuni din capitlulū psihologicū despre intelectū. Scopulū nostru a fostū să indicămū de o parte materia ce credemū că arū trebui să fiă obiectulū principalū alū acesteī păriți din o adevărată Psihologiă empirică, de altă parte să procurămū cetitorului elementele de judecată indispensabile în fața opiniilorū, de cari ne luămū voe a ne ocupa în cele ce urméză.

Stefanū Velovanū.

PARTEA OFICIALĂ.

Nr. 195/1890.

Procesū verbalū

alū comitetului Asociațiunii transilvane pentru literatura română și cultura poporului românū, luatū în ședința dela 20 Augustū 1890.

Președinte: Dr. Ilarionū Pușcariū, vice-președinte. Membrii prezenți: E. Măcellariū, I. V. Russu, P. Cosma, N. Frateșū, L. Simonescu, I. Popescu, totodată și ca secretarū.

Nr. 87. Membrulū comitetului, Leontinū Simonescu, raportéză în numele comisiunii exmise din ședința dela 24 Iulie a. c. sub pt. prot. 71 asupra rațiociniilor asociațiunii pentru anulū de gestiune 1889 și arată între altele, că în generalū intratele la fondulū asociațiunii se constată cu fl. 10735.74 érá eșitele cu fl. 10026.87 rezultândū unū restū de cassă cu fl. 708.87. Încátū privesce funda-

țiunile, acestea arată față de preliminarul unui excedent la intrate, și anunită la fundațiunile: Marinovică, Dobâca, Bașota, Galliană și Popu-Maioră; întocmai preliminarului sîntă intratele la fund. Cipariu și G. B. V. eră mai mică decătă s'au preliminarat la fund. Riurénă, Tofălénă și anonimă Brașovă.

Eșitele fundațiunilor sîntă pretutindenea mai mară decătă preliminarul din causă, că taxele administrative s'au plătită ulterioră și pentru anulă 1888.

Inventarulă fondulă Asociațiunii cu active fl. 123732.36 și pasivele de fl. 8746.36 representă o avere curată de fl. 114.985.56. Inventariile fundațiunilor afară de 2, arată avere pură activă în valoare de fl. 17,403.87. Depozitele facă fl. 3127.45.

Comisiunea face propuneră detaiate cu privire la ajustarea și întregirea rațiociniilor.

Comitetulă în conformitate cu propunerile comisiunii decide: — Raportulă comisiunii se ia la cunoscintă și se comunică funcționariloră cassei cu însărcinarea de a face ajustările și întregirile indigitate în același.

— Rațiociniile astfelă completate se declară revădute și aprobate din partea comitetulă și se voră înainta la adunarea generală spre revisiune finală și extradarea absolutoriulă.

Nr. 88. Totă dl Leontină Simonescu raportéză în numele comisiunii arătate la punctulă precedentă și asupra rațiociniiloră școlă de fete a Asociațiunii pe anulă școlară 1889/90, arătândă că rațiociniile numite se încheiă cu ună plusă de erogațiunii față de percepțiunii în suma de fl. 109.63, care se acopere la inventariu prin acuirarea mai multoră obiecte în preță de fl. 385.52.

La propunerile făcute comitetulă decide: (Ex Nr. 194/890).

1. Raportulă comisiunii se ia spre sciintă eră direcțiunii școlare i-se dă absolutoriulă.

2. Se dispune, ca se se încasseze la restulă cassei din 1888/89 suma de fl. 5.38 și pretensiunile rațiociniulă cu fl. 125.28.

3. Din contulă investițiuniloră să se achiteze suma restantă de fl. 306.56.

4. Cu purtarea rațiociniiloră să se însărcineze o persónă, care are mai puține afaceră de îngrigită decătă directóra școlăi. Persóna respectivă va primă o remunerațiune de fl. 100.

Nr. 89. Totă dl Leontină Simonescu presentă în numele comisiunii arătate la pt. 87 din acestă protocolă proiectulă de budgetă ală Asociațiunii pro 1891 pregătită de cassarulă Gerasimă Candra.

— Proiectul de bugetul alu Asociațiunii pro 1891 se privesce în textul alăturat, având a fi prezentat adunării generale pentru aprobare și statorire definitivă.

Nr. 90. Totu dlă Leontină Simonescu presentă proiectul de bugetu pentru școla de fete a Asociațiunii pentru anul școlar 1890/91 pregătitu de comisiunea exmisă din ședința dela 24 Iulie a c. sub pt. prot. 71.

— Budgetul școlei Asociațiunii pentru anul școlar 1890/91 se statorisce în textul alăturat.

Sibiiu, d. u. s.

Dr. Ilarionu Pușcariu m. p.
vice-președinte.

Ioană Popescu m. p.

Verificarea acestui procesu verbalu se încrede d-loru: Ioană V. Russu, Nicanoru Frateșu, Leontină Simonescu.

S'a cetitu și verificatu. Sibiiu în 23 Augustu 1890.

I. V. Russu m. p. Nicanoru Frateșu m. p. Leontină Simonescu m. p.

Nr. 196/1890.

Procesu verbalu

alū comitetului Asociațiunei transilvane pentru literatura română și cultura poporului românū, luatū în ședința dela 22 Augustu n. 1890.

Președinte: Dr. Il. Pușcariu. Membrii presentu: Parteniu Cosma, Ioană Hannia, Nicanoru Frateșiu, L. Simonescu, E. Măcellariu, I. St. Șuluțu, Ioană Popescu, I. V. Russu, N. Toganu.

Secretaru: Dr. I. Crișianu.

Nr. 91. Secretariulu II presentă proiectul de programu pentru ședințele adunării generale, ce arc a se ține în Reghinulu-săsescu la 15/27 și 16/28 Augustu a. c. (Ex Nr. 170/890).

— Se stabilesc în textul alăturat.

Nr. 92. Acelașu secretaru presentă cererile intrate la concursul scrisu cu datulu de 23 Iunie a. c. sub Nr. 107 pentru ocuparea unui postu de învățatore pentru lucrul de mână femeescū, desemnulu liniaru și din mână liberă după metodulu mai nou probatu și adoptatu în institutele corăspunșetore publice, musica vocală și pentru caligrafie la școla asociațiunii.

La concursul amintit au intrat 3 cereri, dela :

1. D-ra Cornelia Lupu, absolventă a preparandiei de stată din Clujă cu esamenul de cualificațiune pentru școlele poporale elementare.

2. D-ra Elisa Nasta, absolventă de școla de industriă din Clujă cu esamenul de cualificațiune, prin care a fostă declarată de măestră din lucrul de mână.

3. D-ra Amalia Popă din Orăștia, absolventă de 8 clase ale școlei de fete de stată din Orăștia cu esamenul de cualificațiune pentru școlele poporale elementare.

Avëndă în vedere, că pentru provederea postului, pentru care s'a scrisă concursă, să recere înainte de tôte cualificațiunea din lucrul de mână femeescă corespondătoră, că în vederea importanței acestui postă pentru o școlă de fete, precum e și școla noastră, e neapărată, ca alésa, ca să-l pótă provedé, să aibă o cualificațiune specială.

Avëndă în vedere, că concurentele Cornelia Lupu și Amalia Popă, de și altfelă bine cualificate, ba în ceea-ce privesce alte obiecte de învățământă, Cornelia Lupu e superióră, n'au cualificațiunea recerută pentru postulă din cestiune ; avëndă în vedere, că concurenta Elisa Nasta, ca una care a absolvată cu deplină succesă școla de industrie din Clujă, astfelă o școlă specialistă, e singura, care posede cualificațiunea specială pentru provederea lucrului de mână și a desemnului corespondătoră :

Secretarulă propune, ca să se alégă de învățătore pentru lucrul de mână și desemnului corespondătoră la școla civilă de fete a Asociațiunii, pe lângă emolumentele arătate în concursă, d-ra Elisa Nasta.

Membrulă I. V. Russu face propunerea :

Avëndă în vedere documentele de cualificațiune eminente, ale Corneliei Lupu, prin urmare, considerândă că dēnsa satisface pe deplină condițiunile indigitate în concursulă publicată în țiarele române, propună : ca postulă de învățătore, de care e vorba, să se confere numitei concurente.

Punēdu-se cestiunea la votă :

— Să primesce propunerea făcută de secretarulă, alésă fiindă de învățătore pentru lucrul de mână și desemnului corespondătoră la școla civilă de fete cu internată a Asociațiunii, pe lângă ună salarū anuală de fl. 240 și întréga întreținere în internată (cuartirū, spălatū, viftū etc.) d-ra Elisa Nasta, absolventă de școla de indus-

triă din Clujă cu tóte voturile membriloră presentă, afară de votulă contra propunătorului.

Alésa va funcționa ca învătăóre suplentă și va fi instituită de o camdată în modă provisoră.

Nr. 93. Înaltulă ministeră reg. ung. de comerčiú prin hârtia dto 5 Augustă a. c. Nr. 45315/1889. provócă Asociațiuenea, ca să pregătéscă acte fundaționale despre fundațiuenea, pe care le administréză, spre a se vedé: cine și în ce modă le administréză, cuprinđendă numitele acte și norme pentru întrebuintărea cameteloră precum și pentru dreptulă de suprainspecțiuenea și de controlă din partea statului, actele să se înainteze apoí pe calea sa. (Ex. Nr. 183/1890).

— Cassarulă Asociațiuenea d-lă G. Candrea, dimpreună cu secretarulă II. Dr. I. Crișiană, primesce însărcinarea, ca întru câtă nu ară esista, să pregătéscă actele fundaționale cerute, spre a puté satisface la timpulă seă ordinulă ministerială de maí susă.

Nr. 94. D-lă Dr. A. Șuluțiu-Cârpenisană, profesoră, prin scrisórea dto 3/15 Augustă a. c. oferă în folosulă șcólei de fete a Asociațiuenea, pe lângă conspectă, 480 exemplare din broșura sa „Graiulă ardelenescă în raportă cu limba și literatura de preste Carpați“, precum și alte 21 opură. (Ex. Nr. 185/890).

— Cu mulțămită spre sciință. Cele 21 opură se transpună direcțiuenea școlare spre a fi încorporate la biblioteca șcólei. Cele 480 de exemplare din broșură se voră desface pe calea direcțiueneiloră din despărțeminte.

Conspectulă se alătură sub % la acestă procesă verbală.

Nr. 95. Direcțiuenea despărțemintulă II. (Făgărașă) prin hârtia dto 16 Augustă a. c. subșterne spre revisuire protocolulă adunării generale a despărțemintulă, ținută în Zernești la 15/27 Iulie a. c. dimpreună cu aclusele lui, apoí protocolulă subcomitetulă dto 15 Augustă a. c. precum și suma de fl. 203, întrată ca taxe dela membri vechi și noi.

Din protocolulă adunării se vede:

1. Că, censurate fiindă raportulă subcomitetulă și rațiociniile despărțemintulă, s'aă aflată în ordine și subcomitetulă i s'a dată absolutoriulă.

2. Budgetulă pentru anulă viitoră s'a stabilită cu fl. 281.71 venite și cu fl. 281.71 eșite.

3. Reconstituindu-se subcomitetulă, aă fostă aleși: Basiliă Rațiuă directoră, ér membrii în subcomitetă: Dr. Stefană Popă, I. Turcu, N. Cosgarea, Iuliă Dană, Iónă Florea și Dr. A. Micu.

4. S'aũ cetitũ 3 disertațiunii și anume:

I. Turcu: „Monografia comunei Zernești;

N. Pană: „Educațiunea în familie și școlă“, și G. Dobrină: „Despre bibliotecile populare“; în fine N. Mânzatũ a declamatũ poesi „Furia Poetului“. Disertațiunea d-luĩ G. Dobrină e alăturată cu cererea: ca să se publice în organulũ Asociațiunii.

Din protocolulũ subcomitetului se vede, cã la 15 Augustũ a. c. în cassa despãrțemintului s'a aflatũ suma de fl. 441.71; din acestũ s'aũ reținutũ pentru trebuințele despãrțemintului suma de fl. 238.71, erũ restulũ de fl. 203 s'a transpusũ acestuĩ comitetũ. (Ex. Nr. 188/1890).

— Sã adeveresce primirea sumei de 203 cu aceea, cã membrii de nouũ înscriși vorũ fi presentați spre aprobare adunãrii generale, ce se va ține în 15/27 Augustũ a. c. în Reghinũ, er dupã aceea sã vorũ provedea cu diplomele obicnuite.

Budgetulũ stabilitũ pro 1891 se aprõbã, erũ reconstruirea subcomitetului sã ia spre sciință. Disertațiunea d-luĩ G. Dobrină se transpune redacțiunii organului asociațiunii, și aflându-se correspundetõre sã va publica.

Conclusele comitetului servese spre sciință.

Nr. 96. Direcțiunea despãrțemintului XII (Dejũ) prin hãrtia dto 16 Augustũ a. c. Nr. 1 subșterne spre revisuire protocolulũ subcomitetului dto 16 Augustũ a. c. din care sã vede, cã despãrțemintulũ numitũ își va ține adunarea generalã viitõre la 7 Septembrie a. c. în Dejũ (Ex. Nr. 189/1890).

— Spre sciință.

Nr. 97. Direcțiunea despãrțemintului XI (Selagiũ) prin hãrtia dto 15 Augustũ a. c. subșterne spre revisuire protocolulũ adunãrii generale, ținutã în Suparulũ de susũ la 4 Augustũ a. c. dimpreunã cu suma de fl. 119 și 2 acțiuni de cãte fl. 50.

Din protocolulũ subșternutũ se vede:

1. Cã și în anul acesta subcomitetulũ a îngrijitũ sã se premieze invetãtorii, cari aũ escelatũ prin progresulũ fãcutũ; la com-punerea premiilorũ aũ contribuitũ: G. Popũ din Bãsești cu 1 vacã cu vițelũ și cu 1 scrofã cu 5 purcei, Iõnũ Nichita cu 4 #, Florianũ Ciocanũ și Iõnũ Popũ cu cãte 20 fl., Alimpiũ Barbolovici cu fl. 10, Andreiũ Cosma cu fl. 10 și Demetriũ Coroianũ cu fl. 5.

2. Aũ fostũ premiați invetãtorii:

- a) Elia Popũ în Șomcuta mare cu 1 vacã cu vițelũ;
- b) Vasilie Oltenu în Pereciu cu 1 scrofã cu 5 purcei;
- c) Teodorũ Medanũ în Hotoanũ cu 4 #;

- d) Ipathe Teodoreanu în Dominu cu fl. 20.
- e) George Murășanu în Arghitatu cu fl. 10.
- f) Ion Oegarû în Cehû cu fl. 10 și
- g) Ion Gozmanû în Bădăcinu cu 5 fl.

Lui Ionu Chira din Băsești, care a abdisu la premiulu meritatu, i s'a votatu multămită publică pentru zelulu desvoltatu.

3. Propunerea d-lui Dr. I. Nichita: de a se crea din oferte benevole unu „fondu de învățămentu Selagianu“ pentru spriginirea școlerulu și a învățătoriloru mai sëraci, pentru care densuslu se ofere a contribui 10 ani dearendulu câte 100 fl. v. a., depunendu de pe acumu rata I. pentru anululu curentu, se transpune unei comisiuni cu însărcinarea de a o studia și a veni cu unu proiectu de concludu în proxima adunare generală a despărțementu;

4. Adunarea generală proxima se va ține în Sălagiu; fixarea timpulu se concrede subcomitetulu (Ex. Nr. 190/1890).

— Se adeverece primirea sumei de fl. 119 și a 2 acțiuni de câte fl. 50 cu aceea, că membrii nou însinuați vor primi diploma îndata ce voru obține aprobarea adunării generale a Asociațiunii, ce se va ține în uest-anu în Reghinu. Conclusele adunării generale a despărțementu se iaș spre plăcută sciintă.

Nr. 98. Dlu Augustinu Deganu, învățătoru grănițarescu în Vețelu prin hârtia de dto 19 Augustu a. c. cere unu stipendiu pe sêma ficei sale, Valeria, elevă de classa II la scôla civilă de fete a Asociațiunii (Ex Nr. 192/890).

— Elevei Valeria Deganu se votéză unu stipendiu de fl. 50 pentru anululu scol. 1890/91 cu condițiunea, ca să fiă adăpostită în internatulu împreunatu cu scôla Asociațiunii.

Nr. 99. Față de concludulu din ședința dela 12 Augustu a. c. de sub pt. prot. 85 prin care saș votatu stipendiile pentru eleve, care voru fi adăpostite în internatulu împreunatu cu scôla Asociațiunii, secretarul II raportéză, că întrându imediatu după numita ședință cererea notarulu din Deda, Iosifû Fincu, pentru conferirea unui stipendiu pe sêma ficei sale, a fostei eleve stipendiate, Carolina Fincu, densuslu, întemeiatu pe enunciatulu comitetulu, că elevele, care s'aș bucuratu în anululu scolaru expiratû de stipendii, să fiă după putință considerate și în anululu viitoriu, pentru a puté încunoscința pe petentele de timpuriu, spre a-și face pregătirile necesare, a indusu încă din ședința aceea, ca împărțășită cu stipendiu, și pe eleva numită Carolina Fincu, și se rógă pentru aprobarea ulterioară a acestui pasu.

— Spre sciintă aprobătoare.

Nr. 100. Au întrat în comitetul de taxe dela membrii: George Dănilă, din Hunedóra, 5 fl. pro 1889; Costin Constantin, în Bradu, 5 fl. pro 1889; Alexandru Lemenyi, în Bocşa, 5 fl. pro 1890; Ioan Albonu, în Velcheru, 5 fl. pro 1890; Dumitru Furduiu, în Alba-Iulia, 5 fl. pro 1890; Corvinu Simionu, în Oręstie, 5 fl. pro 1890; Dr. P. Tanco, în Năsăud 5 fl. pro 1890; Gregoriu Pletosu, în Năsăud, 5 fl. pro 1890; Ioan Ghermanu, în Bradu 5 fl. pro 1890; George Aiser, în Făgăraşu, 5 fl. pro 1890; Belle Alexandru, în Şarcaia, 5 fl. pro 1890; Boeru G. alui Gavrilă, în Făgăraşu, 5 fl. pro 1890; Cernea Vasile, în Cincu mare, 5 fl. pro 1890; Caţaveiu Iosif, în Lisa, 5 fl. pro 1890; Chiserenu Dumitru, în Făgăraşu, 5 fl. pro 1890; Comşa P. Valeriu, în Copăcelu, 5 fl. pro 1890; Cinte Ioanu, în Zerneşti, 5 fl. pro 1890; Dejinariu Ioanu, în Făgăraşu, 5 fl. pro 1890; Dobrinu George, în Voila, 5 fl. pro 1890; Dobrinu Ioanu, în Buciumu, 5 fl. pro 1890; Danu Ioniţa, în Zerneşti, 5 fl. pro 1890; Florea Ioanu, în Făgăraşu, 5 fl. pro 1890; Ganea George, în Lisa, 5 fl. pro 1890; Dr. Micu Andreiu, în Făgăraşu, 5 fl. pro 1890; Dr. Motocu Nicolau, în Făgăraşu, 5 fl. pro 1890; Dr. Meţianu Iancu, în Zerneşti, 5 fl. pro 1890; Dr. Stefanu Popu, în Făgăraşu, 5 fl. pro 1890; Pocolu Alexandru, în Făgăraşu, 5 fl. pro 1890; Prescură Haritonu, în Cincu mare, 5 fl. pro 1890; Penciu Nicol. în Zerneşti, 5 fl. pro 1890; Raţiu Vasile, în Făgăraşu, 5 fl. pro 1890; Raţiu Ioanu, în Branu, 5 fl. pro 1890; Turcu Ioanu, în Făgăraşu, 5 fl. pro 1890; Janculescu Simeonu, în Poiana merului, 5 fl. pro 1890; Gogonea Ioanu, în Zerneşti, 5 fl. pro 1890; Dumitru Suci, în S. Cehu, 10 fl. pro 1889 şi 1890; Dr. Aurelu Munteanu, în Zerneşti, 5 fl. pro 1890; Comuna Zerneşti, 5 fl. pro 1890; Dr. Comşa Sofronu, în Arpaşulu infer. 5 fl. pro 1890; George Pralea, în Bréza, 5 fl. pro 1890; Dr. Meţianu Eugen, în Zerneşti, 6 fl. pro 1890; Gavrilu Iuhasu, în Zerneşti, 6 fl. pro 1890; Aureliu Cutean, în Zerneşti, 6 fl. pro 1890; Micu Moise, în Poana-mărului 6 fl. pro 1890; Ioanoviciu Constantin, în Zerneşti, 6 fl. pro 1890; Comşa I. Ioanu, în Zerneşti, 6 fl. pro 1890; Garoiu Stanciu, în Zerneşti, 6 fl. pro 1890; Badiu Aldimiru, în Zerneşti, 6 fl. pro 1890; Dr. A. Şuluţu, în Sibiu, 10 fl. pro 1889 şi 1890; Mihaiu Borhely, în Zsibo, 5 fl. pro 1889; Popu Vas., în Selsig, 5 fl. pro 1889; Serbu Ioanu, în Siciu, 5 fl. pro 1890; Maria Cosma, în Supurul super. 10 fl. pro 1889 şi 1890; Andreiu Cosma, în Supurul sup. taxa de membru pe vietă 100 fl.; Fulepu G. în Tăsnadu, 5 fl. pro 1890; Simionu Marinceşu, în Bogdona, 5 fl. pro 1890; Teodoru Lengyelu, în Stremţiu, 5 fl. pro 1890; Alimpiu Barboloviciu, în Şimleu, 5 fl. pro

1890; Stefanu Popu, in Bobota, 6 fl. pro 1890; Vaidu Gavrilu, in Bobota, 5 fl. pro 1889; Alexandru Costea, in Orta de jos, 5 fl. pro 1890; Simionu Orosu, in Simleu. 5 fl. pro 1890; Vasile Patcaș, in Er-Hatvan, 5 fl. pro 1889; Teodoru Popu, in Ortelecu, 5 fl. pro 1890; Demetriu Suciu, in S. Cehu, 5 fl. pro 1890; Vasile Ghețe, in Cuceu, 5 fl. pro 1889; Stefanu Cucu, in Peca, 5 fl. pro 1889; Demetriu Coroianu, in Sântana, 10 fl. pro 1889 și 1890; Mihaiu Borbely, in Zsibo, 5 fl. pro 1890; Mica Vasile, in S. Odorhei, 5 fl. pro 1890; Popa Ioanu, in Sibiu, 5 fl. pro 1890; Sabas Borha, in Iia murășana 5 fl. pro 1889; Romulu Crainicu, in Dobra, 5 fl. pro 1889; Dr. Alexandru L. Hossu, in Deva, 10 fl. pro 1889 și 1890; Ioanu Lazariciu, in Deva, 5 fl. pro 1889; Dr. Aurelu Kișbachu, in Bucium-Șasa, 5 fl. pro 1890; Iosifu Ciura, in Bucium-Șasa, 5 fl. pro 1890; Iosifu B. Romanu, in Alba-Iulia, 10 fl. pro 1889 și 1890; George Moianu, in Sibiu, 5 fl. pro 1890; George Pitisu, in Galați, 5 fl. pro 1890.

— Spre știință.

Sibiu, d. u. s.

Dr. **Ilarionu Pușcariu** m. p.
vice-președinte.

Dr. **I. Crișianu** m. p.
secretaru II.

Verificarea acestui procesu verbalu se increde d-loru: E. Măcellariu, Iosifu St. Șuluțiu, Leontinu Simonescu.

S'a cetitu și verificatu, Sibiu in 25 Augustu 1890.

Șuluțiu m. p.

Simonescu m. p.

E. Măcellariu m. p.

RAPORTU GENERALU

alți comitetulu Asociațiunei transilvane pentru literatura română și cultura poporulu român și despre activitatea sa în decursulu anulu 1889.

Onorată adunare generală!

Urmându, ca în trecut, întocmai prescrișelor ș-lui 32 lit. g. din statute, și conclusulu adunării generale din anul 1882 dela Dej pt. prot. 33, comitetulu instituitu în adunarea generală din anul trecut, ținută în Făgărașu, își ia voia a presenta adunării generale următorulu raportu despre activitatea sa în timpul dela 1 Ianuarie până la 31 Decembrie 1889.

I.

Despre ședințe.

Conformându-se prescrierilor §-lui 30 al. 1 din statute, comitetul a ținut și în anul de gestiune 1889 în totă luna câte o ședință, și, fiindcă au obvenit casuri de urgență, în unele luni el s'a vădit necesitatea a se întruni și în câte două ședințe, ținându astfel cu totul 16 ședințe: 10 înainte de adunarea generală din Făgăraș și 6 după această adunare.

În ședințele sale, comitetul a fost cu necurmată luare aminte la împlinirea datorințelor, ce i le impun prescrierile §-lui 32 din statute, căutându, asemenea predecesorilor săi, a susține vađa și a promova adevăratele interese ale Asociațiunii. El a făcut la timp dispozițiunile pentru executarea concluserilor adunărilor generale din anii 1888 și 1889 și a luat măsurile de lipsă pentru folosirea sumelor votate în budget cu privire la administrațiune, la spriginirea de studenți și învățacei de meserii, la edarea organului Asociațiunii, precum și la susținerea școlei de fete, resolvindu în același timp și curențiile intrate.

Încât pentru stipendiile și ajutorele conferite în anii premergători, acelea s'au lăsat în folosirea respectivilor stipendiști și ajutorați, cari n'au terminat încă cursul învățătorei, dar au dovedit progresu îndestultor și purtare morală corăspunđătoare.

În decursul anului 1889 au devenit în vacanță:

1. stipendiul din fundațiunea „Galliană“, pentru studenți de gimnasiu;
2. două stipendii din fundațiunea „Tofalénă“ și
3. patru ajutore date în favorul învățăcelor de meserii din partea societății „Transilvania“. Încât pentru stipendiile respective ajutorele acestea, s'a scris la timpul său concursu și ele au fost conferite tinerilor însemnați în conspectul alăturat sub 1/ la acest raport.

S'au mai decernat în anul 1889 și alte 3 ajutore la 3 studenți de universitate. Ajutorele acestea s'au format, în urma hotărării luate cu datul 12 Noemvrie 1889 sub Nr. prot. 145, din suma de 412 fl. 01 cr. v. a., ce s'a transpus comitetului cu datul 4 Octomvrie 1887 Nr. 285 prin direcțiunea academieii de drepturi desființate din Sibiiu, din fondul socie-

stăii academice „pentru spriginirea juriștilorū sĕraci“, deasemenea desființate.

Totū în decursulū anului 1889 s'au făcutū dispozițiunile trecute pentru conferirea celorū 2 stipendii à 100 fl. preliminate în budgetulū pro 1890, pentru tineri cu preferință din munții apusenī ai Transilvaniei, cari ar voi a se perfecționa în o măestria de lemnăria mai perfecționată. Abia la concursulū repetitū a intratū o singură petițiune, care s'a potutū considera. Amintimū însă, că nici acestū candidatū nu 'și-a începutū încă învățătura și n'a făcutū, precum se vede, nici până ađi pașii de lipsă pentru a o începe și că, în urmare, ambele ajutōre de câte 100 fl. au rĕmasū adause la fondulū Asociațiunii.

De asemenea nu s'a potutū conferi, din lipsa de concurenți, unul din stipendiile de câte 20 fl. din fundațiunea „Tofalĕnă“, și astfelū și suma acestui stipendiū s'a adausū la fondū.

Ne împlinimū în fine o plăcută datorință a face amintire și de alte 10 stipendii de câte 50 fl., menite pentru copile de părinți mai sĕraci, cari vorū fi adăpostite în internatulū împreunatū cu școla civilă de fete a Asociațiunii. Stipendiile acestea, cari în partea lorū covârșitōre, 9 la numărū, au și fostū conferite, s'au formatū din suma de 500 fl. dăruită în scopulū arĕtatū, cu cea mai mare prevenire, de cătră onorata adunare generală a institutului de creditū și economii „Albina“ din Sibiuū, ținută la 29 Martie 1889. Pentru acestū dar marinosū, care a datū multorū părinți posibilitatea de a împărtēși pe copilele lorū de o creștere corĕspunđētōre, de o cultură generală temeinică, necesară pentru împlinirea vocațiunei importante, ce femeile au în familie și societate, onorata adunare generală va binevoi a esprima mulțumita sa onoratului institutū de creditū și economii „Albina“, care, după-cum s'a arĕtatū în rapōrtele comitetelorū din trecutū, și după cum se va arĕta și în raportulū de față, 'și-a câștigatū o mulțime de titluri la recunoștința nōstră prin spriginulū, pe care l-a datū și continuă a-lū da Asociațiunii, pentru scopurile școlei, ce susține.

În ceea-ce privesce executarea concluserorū onoratelorū adunări generale din anii 1888 și 1889 ne luămū voia a schița starea lucrului după cum urmĕză :

Însărcinări primite, de a decide însuși cererea domnului B. Bașota, jude regescū în pensiune și avocatū în Abrudū, relativă la primirea dĕnsului între membrii fundatori ai Asocia-

țiunii, comitetul a satisfăcut, estradându-i diploma obicinuită, după ce s'a conformată prescrierilor §-lui 6 al. 1 și a depus în hârtii de valoare suma de 200 fl.

Comitetul a primit mai departe însărcinarea, de a Vă arăta rezultatul obținut în cauza lăsămintelor după fericitul Avramă Iancu și I. P. Bota.

În cauza referitoare la lăsămîntul A. Iancu, care e deja transpusă Asociațiunii, s'a terminat în fine și pertractările necesare în procesul de transtabulare; actele, după cum ne-a raportat juriconsultul nostru, sînt înrotulate și se așteaptă aducerea sentinței. Totu cu privire la această cauză ne luăm voia a Vă aminti, că fostul curator al lăsămîntului, Alexandru Iancu, și fostul juriconsult al nostru în această afacere, d-lu Mateiu Nicola, au fost dați în judecată, în scopul de a fi constrânși la depunerea rațiociniilor pentru timpul, în care au administrat ei averea acestui lăsămînt; pertractările în acest proces sînt în curgere și e speranță, că și această cauză se va finaliza în curîndu.

Lăsămîntul A. Iancu constă din 1 casă, mai multe pămînturi, 10 $\frac{1}{2}$ cuxe din baia „Purica“ și dreptul de móră în comuna Vidra de sus. Casa a fost reparată și se află în stare bună, dar nelocuită. Pămînturile, a căror transtabulare este, după cum amu șis, în curgere, se administrează prin esarendare, și pe anul curent 1890 sînt esarendate preotului Ioan Iancu din Vidra superióră pentru suma de 100 fl. Cele 10 $\frac{1}{2}$ cuxe din baia „Purica“ sînt transpuse pe numele Asociațiunii, ele nu aduc însă nici un venit, de ore-ce baia nu e în benedicțiune. În ceea-ce privesce dreptul de móră, comitetul a luat la timp măsurile de lipsă pentru asigurarea lui, și cauza este în curgere, reprezentată fiind Asociațiunea prin d-lu advoc. Dr. I. Rațiu din Turda.

În ceea-ce privesce lăsămîntul după fericitul I. P. Bota din Alba-Iulia, ne luăm voia a Vă raporta că, fiind condițiunile testamentare de natura, de a nu le poté accepta, vrîndu a ținea cont de sensul statutelor Asociațiunii, comitetul a aflat, că fundațiunea de 1000 fl. lăsată de numitul I. P. Bota nu poté fi primită în administrațiunea Asociațiunei. Conclusul luat în sensul acesta a fost comunicat la timp cu executorul testamentar, spre scire și orientare.

Prin conclusul seú dto Făgărașu 28 Augustu 1889 onorata adunare, remițîndu elaboratul relativu la o nouă aron-

dare a despărțemintelor, a fostu însărcinatu comitetulu să-lu comunice ca proiectu cu despărțemintele actuale și să-lu subșternă apoi acestei adunări generale, dimpreună cu părerile și informațiunile primite dela despărțeminte. Urmându întocmai însărcinării cuprinse în acestu concludu, comitetulu a luat pentru realizarea lui încă de timpuriu tôte măsurile de lipsă. Despre rezultat, comitetulu își ia voia a subșterne onoratei adunări generale sub 2% raportu specialu, cu rugarea să binevoia a-lu transpune, spre opinie și eventuale propunerii unei comisiuni ce va fi a se alege. La raportulu specialu e aclosu și noulu proiectu de arondare precum și unu reasumatu alu părerilor și informațiunilor primite dela actualele despărțeminte, care ne a servitu de basă la compunerea proiectulu amintitu.

Însărcinării primite de a afla modul cel mai potrivit, cum s'arū pute folosi mai bine și mai corăspunđetoru, prin publicarea de premii etc. în anul 1890 suma de 1000 fl. votată în adunarea generală din Făgărașu din anul trecut, în scopu de a inavuți literatura poporală română, și de a subșterne acestei adunări generale unu proiectu pentru organizarea viitoare activității a Asociațiunii pe terenulu acesta, comitetulu s'a conformatu. Detaiurile suntu cuprinse în raportulu specialu, ce ne luămū voia a-lu subșterne sub 3% cu rugarea să fiă deasemenea transpusu spre opinie unei comisiuni.

Din acestu raportu și în specialu din aclosele lui, onorata adunare generală va binevoi a constata, că comitetulu a tratatu cestiunea din tôte punctele de vedere și cu tōtă serioșitatea recerută, și că nu a aflatu altu espedientu, decâtu a o supune de nou deliberării onoratei adunări, mai alesu și în vederea, că la aducerea concludulu, prin care ni s'a datu numita însărcinare, nu s'a luatū în considerare activitatea Asociațiunii din trecutū cu privire la acestu obiectu. Ideea în sine e forțe salutară, ea trebuesce însă nesmintitu adusă în legătură cu cele efeptuite în trecutū în acestă direcțiune, altfelu ea se presentă ca o imputare la adresa Asociațiunii încātu pentru trecutū, care după cum aevea se arată în raportu e cu totul lipsită de temeiu.

În urma reconstruirii comitetulu, efeptuită în adunarea generală din anul 1889, s'a urmatu întocmai §-lu 11 și s'a notificatu alegerea președinților la locurile mai înalte, de unde a și urmatu aprobarea cerută. Membrii aleși în comitetu, precum și funcționarii Asociațiunii, au fostu avisați la timpū despre alegerea efeptuită. În legătură cu acestea ne luămū

voia a notifica onoratei adunări generale cu părere de reu eşir-a din comitetul a d-lui Br. D. Ursu și a o ruga, să binevoiescă a întregi, prin alegere nouă, locul devenit astfel vacant. Afacerea cu procurarea portretelor conducătorilor de până acum și cu compunerea biografilor conducătorilor decedați ai Asociațiunii, încredințată comitetului prin onorata adunare generală din anul 1888, se află încă în studiu, mai vârtos în vederea unor pedeci, ce până acum încă nu i-a succedat comitetului a le delătura.

Aici e locul se Vă amintim, că în procesul contra D-nei Zinca Romanu din Făgărașu, pentru recunoscerea dreptului de servitute asupra casei din Făgărașu sub Nr. 588, intentat pe temeiul contractului de donațiune încheiat de repositatul avocat Ioan Romanu la 25 Octombrie 1885, tribunalul reg. din Brașov, prin sentința de dto. 12 Octombrie 1889 Nr. 2740 a reieptat acțiunea Asociațiunii, judecându-o pe acesta la suportarea speselor procesuale, ear tabla reg. prin sentința dto 27 Ianuarie a. c. Nr. 8195/89, a aprobat sentința forului de prima instanță. În speranța, că d-na Zinca Romanu, în dorul de a-și arăta și mai acvea pietatea față cu fostul ei consoțu, repositatul avocat Ioan Romanu, și de a-i vedé eternisat numele, după cum însuși o dorise și după cum a și meritat, va realiza la timpul său de obligământul luat de bunăvoie asuprași prin declarațiunea solemnă, ce o a făcutu la Nr. 9 din contractul numit de donațiune și se va îngriji, ca să se esecute întocmai ferbintea dorință a decedatului ei soțu: comitetul, fără a mai recurge la remediul de dreptu, ce i-lu dă legea, a sistat procesul prin conclusul său dto 25 Februarie a. c. De atunci nu s'a întemplat nici o schimbare în afacere.

II.

Despre școla Asociațiunii.

Școla Asociațiunii a fostu cercetată în anul școl. 1889/90 de 59 de eleve, 57 din diferitele părți ale coronei ungare și 2 din Bucovina. Internatul împreunat cu școla a adăpostit în acestu an 40 de eleve: 37 din țerile coronei ungare și 4 din Bucovina; 2 dintre elevele bucovinene au frecventat școla „Reuniunii femeilor române din Sibiu“.

Conducerea afacerilor școlare a fostu încredută și în anul

școlară expirată profesorului seminarială și prim-secretară ală Asociațiunii, domnului Ioană Popescu, ear internatulă l-a dirigită, conducândă și supraveghindă în același timpă și alimentarea și purtândă și socotelele școlăi și a internatului, d-șora directora Elena Petrașcu. Învățământulă 'lă aș provăduță învătătorii ordinară provisoră Dr. Petru Spană și Dr. Vasile Bologna, apoi învățătoreșă ordinar-provisora Eugenia Trifă, și învățătoreșă suplentă Victoria Filipescu. Învătătorulă Dr. Vasile Bologna și învățătoreșă Eugenia Trifă, întrunindă cualificațiunea prescrișă în §-fulă 103 art. de lege XXXVIII din 1868, aș fostă întăriți în modă definitivă în postulă loră. Dr. Petru Spană, neavândă încă esamenulă de cualificațiune prescrișă pentru învățătorii dela școlele civile, va continua a funcționa și în anulă viitoră, și până la facerea aceluș examenă numai ca învățătoră ordinară provisoră. Comitetulă a întreprinsă la timpă pașii de lipsă la locurile competente, ca învățătorulă Dr. Petru Spană să 'i se permită a mai funcționa încă ună ană în modă provisoră, ceea-ce în urma unuș decretă ministerială 'i s'a și acordată.

Postulă învățătoreșă Victoria Filipescu, care cu finea anulă a abdisă dela cariera învățătoreșă, se va ocupa pe calea concursulă, pentru care s'aș și întreprinsă pașii de lipsă.

Catechisațiunea o a provăduță la elevele de religiunea gr. orientală Preaonoratulă Domnă Zacharia Boiă, asesoră consistorială, ear la cele de religiunea greco-catolică onoratulă Domnă Nicolaă Togană, preotă cooperatoură în Sibii.

Instrucțiunea în limba francesă o a provăduță domnișora directora Elena Petrașcu, ear în musica instrumentală domnișorele Adela de Heldenberg, absolventă a conservatorulă de musică din Viena și Sabina Brote din Sibii. Ca medică de casă ală internatului a funcționată D-lă Dr. Ioană Moga.

Pelângă cursurile ordinară a funcționată în anulă școl. expirată și ună cursă complementară, cercetată fiindă de 5 eleve. Învățământulă în acestă cursă l'aș provăduță totă puterile didactice amintite mai susă.

Ca delegată ală comitetulă în afacerile școlare, conformă prescrișeloră §-lui 17 C. al. 4, a funcționată președintele Asociațiunii, domnulă George Barițiu.

Din procesele verbale, luate în conferințele prescrișe ale corpulă didactică, subșternute spre revisuire, precum și din constatările direcțiunii și ale delegatului său, comitetulă a pri-

mită convingerea, că toate puterile didactice, câte au funcționat la școala Asociațiunii, au fost la locul lor, și și-au împlinit datorința după-cum se recere; iar din rapoartele speciale ale direcțiunii și ale delegatului nostru am vădit cu plăcere, că școala noastră continuă mereu pe calea progresului: aceasta o am dovedit în modul cel mai eclatant esamenele, atât cele semestrale cât și cu deosebire, cele dela sfârșitul anului curent, care s-au ținut în prezența unui public foarte numeros, și a multor părinți veniți din mari îndepărtări anume spre acest scop.

Amintim la acest loc cu plăcere, că părerea ce le are comitetul despre școala Asociațiunii le împărtășește și organul de suprainspecțiune al statului, precum și împregiurarea, ca întemeiată pe aceea, că s-a satisfăcută recerincelor legii (§-urilor 17 și 103 art. de lege XXXVIII din 1868), comitetul a reclamat la locurile competente recunoscerea dreptului de publicitate pentru școala noastră.

Date mai detaiate cu privire la întocmirea și mersul școlii și a internatului se cuprind în programa, pe care o acludem aici sub 4/.

În ceea ce privește partea economică amintim, că de când s'a luat alimentarea în regiă proprie, s'a realizat, abstrăgându dela aceea, că elevele au acuma ocașiune a se deprinde în economia casnică, față cu trecutul, când alimentarea era dată în întreprindere, un câștig considerabil. Câștigul obținut în decursul anului școl. 1888/89 d. e. a fost 2009 fl. 87 cr. Comitetul a constatat la timpul său cu plăcere, că meritul în direcțiunea acesta compete d-rei directoră Elena Petrașcu, care a condus alimentarea cu mult zel și circumspecțiune. Din raționamentul anului școl. 1888/89, pe timpul dela 1 Iulie 1888 până în 7 Iulie 1889, s'a constatat o îmbunătățire față cu anii precedenți, folosindu-se în acest an față de subvențiunea preliminară pe 10 luni cu suma de 1377 fl., o subvențiune numai de 586 fl. 10 cr. pe 12 luni.

Acoperirea trebuințelor curente ale școlii în decursul anului 1889 a fost foarte mult ușurată prin colectele, cari au intrat spre acest scop. În deosebire directorul institutului de credit și economii „Albina” și membru al comitetului, d-lu Partenie Cosma, și-a câștigat multe titluri la recunoscința noastră. Din colecta întreprinsă de domnia sa în decursul anului amintit a intrat suma foarte considerabilă de 2727 fl. 59 cr.

Totû în scopulû arĕtatû au mai ĩntratû : *a)* dela institutulû de creditû și economii „Albina“ din Sibiiû, pelângă suma de 500 fl. menită pentru stipendii, după cum s'a arĕtatû la altû locû, unû ajutorû totû în suma de 500 fl. ; *b)* dela institutulû de creditû și economii „Ardelĕna“ din Orăștiă 50 fl. ; *c)* dela ĩnsoțirea de anticipațiunii și creditû „Hunedóra“ în Deva 15 fl. Tuturorû acestorû binevoitorî și binefăcĕtorî ai școlei năstre comitetulû nu a ĩntârđiatû a le esprima mulțumita sa, despre ceea-ce onorata adunare generală e rugată să ia actû.

III.

Administrarea averii Asociațiunii.

Cu privire la administrarea averii Asociațiunii ne luămû voia a aminti, că aceea s'a efeptuitû și în anulû de gestiune 1889, pe lângă observarea evidenței și a controlii corĕspunđĕtoare. Taxele de pe la membri s'aũ incassatû și în anulû acesta în cea mai mare parte pe calea direcțiunilorû din despărțĕminte, cari cu puține escepțiunii, n'aũ pregetatû a'și da totû concursulû lorû pentru obținerea rezultatelorû așteptate.

În legătură sub 5%/. ne permitemû a presenta onoratei adunării generale rațiociniulû pre anulû solarû amintitû (1889) pregătitû, cu respectarea dorințelorû exprimate în adunarea din Făgărașû, ținută la 27 Augustû 1889 și đilele următore, de cassariulû Asociațiunii, d-nulû Gerasimû Candrea, dimpreună cu unû raportû specialû alû acestuia, referitorû la rațiociniû și la rezultatele obținute.

Din rațiociniû se vede, că în decursulû anulû 1889 venitele Asociațiunei aũ atinsû suma de 14211 fl. 11 cr., ear eroğațiunile suma de 12530 fl. 83 cr.

Starea averii a fostû la 31 Decemvrie 1889 de 132539 fl. 43 cr. cu 5205 fl. 56 cr. mai multû decătû în anulû precedentû.

Înrĕga avere administrată de comitetulû Asociațiunii a fostû la același terminû de 132539 fl. 43 cr.

Suma depositelorû a fostû la 31 Decemvrie 1889 de 3127 fl. 45 cr. v. a.

Se arată mai departe, că din venitele incassate sub diverse titlurî s'aũ acoperitû nu numai trebuințele budgetare, ci și o parte ĩnsemnată din datoria vechiă contrasă la banca „Albina“, decând cu clădirea și adaptarea edificiului școlei de

fetițe cu internată; s'aŭ achitată mai departe spesele avute cu investițiunii și imposite nouă etc.

Comisiunea însărcinată cu revisuirea raționiniului l'a aflată exactă și în conformitate cu registrele și documentele justificative.

La cele espuse cu privire la raționiniū adaugemū, că afară de ajutórele amintite sub Nr. II. alū acestui raportū, în decursulū anului 1889 a întratū la cassa Asociațiunii suma de 50 fl. din rēmasulū fericitulū G. Hangea din Maierū, fostū ces. și reg. cancelistū în pensiune. Suma acēsta arū fi să se folosescă, conformū codicelului la testamentulū referitorū la numitulū rēmasū, ca unū micū temeū la înființarea unei reuniuni române de sodali, sēū de industriā preste totū, sēū să se deie ca ajutorū unei asemenea reuniuni esistente; ea se administrēză, până la alte dispozițiunii, ca depositū la cassa Asociațiunii.

În legătură cu raționiniulū pro 1889 se presentă proiectulū de budgetū pro 1891 sub 6%.

IV.

Membrii Asociațiunii.

Membri ai Asociațiunii aū fostū în anulū 1889, ținēndū contū singurū numai de aceia, cari au solvitū taxele la timpū:

a) fundatori 77.

b) ordinarī pe viēțā 148.

c) ordinarī cu taxe anuale 294.

Între membrii arētați nu se află și cei însemnați în lista alăturată sub 7% ca însinuați dela adunarea generală dela Făgărașū încóce până la finea anului 1889 și dela 1 Ianuarie 1890, până la presenta adunare generală.

Dintre membrii Asociațiunii aū rēposatū în decursulū anului 1889 și până la acēstā adunare generală, întru câtū dispunemū de datele respective, cei induși în lista alăturată sub 8%.

V.

Biblioteca Asociațiunii.

Biblioteca Asociațiunii a constatū la finea anului 1889, conformū raportului actualului bibliotecarū, a dlui Nicolau Toganū, dto 7 Augustū a. c. din 1853 opurī, 5114 tomurī

și 4265 broșuri. Sporiul a provenit, ca și în anii precedenți, din donațiuni și înțrări în schimb de la Academia de științe din Budapesta, de la Academia de științe ces. și reg. din Viena de la Academia română din București, de la Universitatea sâsescă din Sibii, de la societatea „Verein für siebenbürgische Landeskunde“ în Sibii, de la biblioteca națională din Florența și Roma.

Vrednice de amintire sîntu donațiunile în cărți făcute de președintele Asociațiunii, domnul George Barițiu, și de d-na Hermina Sentz, văduvă după fostul director al academiei de drepturi din Sibii și membru onorar al Asociațiunii d-lu Dr. A. Sentz.

Dintre scrierile periodice au încursu gratuit: „Telegraful român“, „Gazeta Transilv.“, „Luminătorul“, „Biserica și școla“, „Fóia Diecesană“, „Familia“ „Amicul Familiei“, „Preotul român“, „Economia națională“, „Gazeta poporului“ și „Pedagogul român“. Inventariul bibliotecii s'a sporit cu 109 esemplare din „Transilvania“, organul Asociațiunii pro 1889.

Ne luăm voia a aminti la acestu loc, că cu începutul anului curentu biblioteca a fostu luată în sémă de noul bibliotecar, d-lu Nicolau Toganu, alesu în acéstă funcțiune în adunarea generală din Făgărașu din anul 1889.

VI.

„Transilvania“ organul Asociațiunii.

„Transilvania“, organul Asociațiunii, a continuat a se eda și în anul 1889 sub redacțiunea președintelui nostru, d-lu George Barițiu, după-ce adunarea generală din Abrud din anul 1888 a lăsatu neocupat postulu de primu-secretar, cu care după statute, e împreunată și redactarea acestei foi.

Ca și în anul 1888 s'a scos „Transilvania“ și în anul 1889 în 750 de exemplare, din care 570 s'au trimis la membrii Asociațiunii, 2 la prenumeranți, 18 la despărțiminte, 48 la bibliotecii școlare și în schimb și 9 oficiose. Ea s'a trimis gratuit tuturor membrilor, cari plătescu taxele regulat.

Cu începerea anului curentu, redacțiunea foi a trecut în mâinile primu secretarului alesu în adunarea generală, ținută în anul 1889 în Făgărașu, ale domnului profesor seminarialu

Ioanŭ Popescu. Noulŭ redactorŭ, urmândŭ întocmai hotăririŭ comitetuluiŭ din ședința dela 21 Decembrie 1889 Nr. prot. 161, a adoptatŭ ortografia Academiei române și a scosŭ și continuă a scôte fôia în formatŭ 8° mare, purtândŭ fiă-care numărŭ învelișŭ. Și după schimbarea indigitată, întemplată în redacțiune, fôia continuă a se ține la înălțimea timpuluiŭ și a chemării sale, servindŭ, și ea în măsură corespunzătoare la realizarea scopurilorŭ Asociațiunii, cari sântŭ literatura și cultura noastră națională.

VII.

Despărțemintele Asociațiunii.

Cu privire la despărțemintele Asociațiunii însemnămŭ cu plăcere, că afară de celŭ din Gherla, din Șomcuta mare, din Bistrița, Sighișora și Mediaș, (cele 3 din urmă nici nu funcționează) în toate s'a dezvoltatŭ o activitate îmbucurătoare întru promovarea scopurilorŭ Asociațiunii, cari sântŭ literatura și cultura națională, cele mai înalte interese, ce le avemŭ, și e îndreptățită speranța, că interesarea acésta îmbucurătoare va cresce din anŭ în anŭ.

Ce privesce proiectulŭ pentru o nouă împărțire a teritoruluiŭ Asociațiunii, starea lucrului o amŭ îndigitatŭ sub pt. I alŭ acestuiŭ raportŭ.

VIII.

Supunândŭ raportulŭ acesta aprețiarii onoratei adunări generale în legătură cu aclusele:

1. rațiociniulŭ pro 1889 împreună cu raportulŭ cassaruluiŭ;
2. budgetulŭ pro 1891;
3. consemnarea membrilorŭ nou-însinuațiŭ;
4. consemnarea celorŭ ajutoarați prin stipendiiŭ;
5. consemnarea celorŭ răposaiți dintre membrii Asociațiunii;
6. Raportulŭ comitetuluiŭ privitorŭ la o arondare nouă a despărțemintelorŭ Asociațiunii în legătură cu unŭ proiectŭ de arondare;
7. raportulŭ comitetuluiŭ relativŭ la mii de florini, votată în scopulŭ înavuțirii literaturiiŭ poporale române;

8. programa IV. a școlei de fete a Asociațiunii adunarea generală să binevoască :

a) a da comitetului absolutorul pentru activitatea lui din 1889 ;

b) a aproba budgetul propus pro 1891 ;

c) a declara de membri pre cei consemnați în lista prezentată ;

d) a face amintirea obișnuită pentru membrii răposați ;

e) a lua la cunoștință raportul comitetului și proiectul aceluia relativ la o nouă arondare a despărțimintelor Asociațiunii ;

f) a se pronunța în merit asupra vederilor cuprinse în raportul comitetului relativ la mii de florini, votată pentru înavușirea literaturii populare române ;

g) a întregi comitetul prin alegerea unui membru ordinar pe periodul 1890 — 1893.

Din ședința comitetului Asociațiunii transilvane pentru literatura română și cultura poporului român, ținută în Sibii, la 12 Augustă 1890.

G. Barițiu m. p.,
președinte.

Dr. Ioan Crișianu m. p.,
secretar al II-lea.

Raționamentul pentru

Venite: 1911 și 12

I. Fondul Asociațiunei.

fl. cr.

Starea cassei cu 31 Decembre 1888	.	.	.	—
Tacse și donuri dela membri	.	.	.	3125.66
Prenumeratiuni la foie	.	.	.	43.60
Chirii după casa Nr. 8, strada Morii, Sibiiu	.	.	.	1395.80
Interese după efecte publice	.	.	.	388.79
Tacse de administrare dela fundatiuni	.	.	.	390.62
Redicati în contul curentu dela „Albina“	.	.	.	1000.—
S'a colectat prin directiunea „Albinei“	.	.	.	3417.61
Venitele școlei de fete	.	.	.	10.54
Dela societatea „Transilvania“ pentru meseriași	.	.	.	413.12
Acții	.	.	.	fl. 550.—
Suma	.	.	.	fl. 550.— 10185.74

II. Fundatiunea Marinoviciu.

Venite după efecte publice:

a) fl. 1000 rentă austriacă în hârtiă	.	.	.	63.—
b) fl. 300 bonuri rurale	.	.	.	7.32
c) fl. 1000 scrisuri fonciare „Albina“ 6%	.	.	.	60.—
d) fl. 500 scrisuri fonciare „Albina“ 5%	.	.	.	12.50
Venite după capitale elocate:				
a) în cassa de păstrare fl. 254.74	.	.	.	4.89
b) la Asociațiune fl. 65.26	.	.	.	3.26
Asociațiunea replătesce împrumutul	.	.	.	65.26
S'a vëndut fl. 300 bonuri rurale	.	.	.	313.62
S'a vëndut din suma elocată	.	.	.	176.07
Suma	.	.	.	705.92

III. Fundatiunea Dobâca.

Venit după fl. 1000 scrisuri fonciare „Albina“ 6%	.	.	.	60.—
Venit după capit. elocate în cassa de păstrare fl. 220.32	.	.	.	11.14
Anticipație dela fundatiunea „Tofalénă“	.	.	.	2.52
Suma	.	.	.	73.66

anul 1889.

Spese:**I. Fondul ă Asociațiunei.**

	fl. cr.
Secretariului I. remunerațiune	400.—
Secretariului II. remunerațiune	300.—
Casariului remunerațiune	200.—
Bibliotecariului remunerațiune	75.—
Cancelistului remunerațiune	300.—
Servitoriului simbriă	72.—
Spese de cancelariă	100.—
Contribuțiune, reparatură merunte	495.36
Tipariul ă fôiei „Transilvania“	908.89
Dotățiunea bibliotecăi	—.—
Spese extraordinarie	818.89
Un ă stipendi ă pentru industriă	30.—
Institutului „Albina“ în contul ă curent ă	4367.61
Fundațiunilor ă împrumuturi replătite și interese	537.21
Donuri depuse Gr. Hangea	50.—
Spesele școlei de fete	708.91
La fondul ă de pensiune învătătoreșc ă	48.—
Stipendii elevelor ă interne („Albina“)	190.—
Ajutori ă învătăceilor ă meseriași	425.—
Starea cassei ă cu 31 Decembre 1889	158.87
Suma	10185.74

II. Fundațiunea Marinovicăi.

Un ă stipendi ă	60.—
Tacsa administrativă	52.74
Interese capitalisate	4.89
Interese după scrisuri fonciare „Albina“ cumpărate	2.57
S'au cumpărat ă fl. 500 scrisuri fonciare „Albina“ 5%	490.—
Inlocăți la „Albina“	77.52
Starea cassei ă cu 31 Decembre 1889	18.—
Suma	705.92

III. Fundațiunea Dobăca.

Un stipendiu	25.—
Tacsa administrativă	24.51
S'au replătit împrumulul ă de an ă	2.52
Interese capitalisate depuse	11.14
Inlocăți în casa de păstrare	10.49
Suma	73.66

Venite :**IV. Fundațiunea Riurénă.**

Venitū după fl. 1100 scrisurī fonciare „Albina“ 6 %	60.—
Venitū după capitale elocate în cassa de păstrare fl. 276.83	14.61
Asociațiunea replătesce împrumutū	22.98
Interese după acestū împrumutū 5 %	1.17
Suma	98.14

V. Fundațiunea Bașota.

Venitū după fl. 500 scrisurī fonciare „Albina“ 6 %	30.—
Venitū după capit. elocate în cassa de păstrare fl. 97.83	4.94
Asociațiunea replătesce împrumutū	24.94
Interese după acest împrumutū	1.95
Suma	61.18

VI. Fundațiunea Galliană.

Venitū după fl. 1400 scrisurī fonciare „Albina“ 6 %	84.—
Venitū după capitale elocate fl. 186.10	7.43
Asociațiunea replătesce împrumutū	38.93
Interese după acestū împrumutū	1.95
Suma	132.31

VII. Fundațiunea Tofalénă.

Venitū după fl. 1600 scrisurī fonciare „Albina“	76.—
Venitū după capit. elocate în cassa de păstr. fl. 215.82	10.92
S'aū sortatū 1500 fl. scrisurī fonciare „Albina“	1500.—
Asociațiunea replătesce împrumutū	95.97
Interese după acestū împrumutū	4.81
Suma	1687.69

VIII. Fundațiunea anonimă Brașovū.

Venitū după fl. 200 scrisurī fonciare „Albina“	9.—
Venitū după capitale elocate fl. 246.98	14.07
S'aū sortatū 100 fl. scrisurī fonciare	100.—
Asociațiunea replătesce împrumutū	12.—
Interese după acestū împrumutū	—.61
Anticipațiunī dela fundațiunea „Tofalénă“	3.—
Suma	138.67

IX. Fundațiunea Cipariū.

Venitū după fl. 500 împrumutū de statū 1860	20.—
Asociațiunea replătesce împrumutū	10.—
Interese după acestū împrumutū	—.50
Suma	30.50

Spese:**IV. Fundațiunea Riurénă.**

	fl.	cr.
Ună stipendiu	40.—	
Tacsa administrativă	26.13	
Interese capitalisate elocate	14.01	
Depuși în casa de păstrare	18.—	
Suma	98.14	

V. Fundațiunea Bașiota.

Ună stipendiu	20.—
Tacsa administrativă	12.50
Interese capitalisate	4.94
Depuși în casa de păstrare	23.74
Suma	61.18

VI. Fundațiunea Galliană.

Ună stipendiu	45.—
Tacsa administrativă	31.82
Interese capitalisate	7.43
Depuși în casa de păstrare	48.11
Suma	132.36

VII. Fundațiunea Tofalénă.

Două stipendii	—.—
Tacsa administrativă	38.38
S'au cumpăratu fl. 1500 scrisuri fonciare „Albina“ 5 %	1477.50
Interese după aceste	12.79
Interese capitalisate	10.92
Anticipațiunile fundațiunilor: Dobâca și anonimă Brașov	5.52
Depuși în casa de păstrare	105.60
Starea cassei cu 31 Decembre 1889	36.98
Suma	1687.69

VIII. Fundațiunea anonimă Brașov.

Tacsa administrativă	9.41
Interese capitalisate	14.07
Depuși în casa de păstrare	115.19
Suma	138.67

IX. Fundațiunea Cipariu.

Dotățiunea fondului Asociațiunii	6.66
Dotățiunea fondului de teatru	6.64
Starea cassei cu 31 Decembre 1889	17.20
Suma	30.50

Venite :**X. Fundațiunea G. B. V.**

	fl.	cr.
Venitū după fl. 3000 priorit. ale drum. fer. nordū-ost. ung	150.	—
Venitū după fl. 300 acții „Albina“	30.	—
Asociațiunea replătesce împrumutū	104.	98
Interese după acesta	5.	25
Interese după capitale elocate	10.	36
S'au redicat din depunerī	5.	57
Suma	306.	44

XI. Fundațiunea Popū-Maiorū.

Venitū după fl. 1200 scrisurī fonciare „Albina“	72.	—
Venitū după capitale elocate fl. 171.35	8.	67
Asociațiunea replătesce împrumutū	71.	96
Interese după împrumutū	3.	60
Suma	156.	25

XII. Fundațiunea Conțiuana.

Venitū după capitale elocate fl. 733.58	37.	13
Suma	37.	13

XIII. Fundațiunea Țiție.

Venitū după capitale elocate fl. 498.48	25.	29
Suma	25.	29

XIV. Societatea juristilorū din Sibiū.

Venitū după capitale elocate fl. 437.61	22.	15
Suma	22.	15

Sibiū, 31 Decembre 1889.

N. Frateșiu m. p.
controlor.Gerasim Candrea m. p.
cassariu.

Spese:

X. Fundațiunea G. B. V.		fl. cr.
Tacsa administrativă		71.07
Fundatoriului restulă		—.—
Interese capitalisate		10.36
Depuși în cassa de păstrare		225.—
Starea cassei cu 31 Decembre 1889		—.01
	Suma	<u>306.44</u>

XI. Fundațiunea Popă-Maioră.

Tacsa administrativă		28.98
Interese capitalisate		8.67
Depuși la „Albina“		118.60
	Suma	<u>156.25</u>

XII. Fundațiunea Conțiuana.

Tacsa administrativă		15.03
Interese capitalisate		37.12
	Suma	<u>52.65</u>

XIII. Fundațiunea Țiție.

Interese capitalisate		25.29
Tacsa administrativă		10.23
	Suma	<u>35.52</u>

XIV. Societatea juristiloră din Sibiiă.

Tacsa administrativă		8.96
Interese capitalisate		22.15
	Suma	<u>31.11</u>

Subsemnata comisiune a comitetului Asociațiunei transilvane esaminândă rațiociniulă presentă și confrontându-lă cu registrulă de cassă și cu documentele respective, l'a aflată în regulă.

Sibiiu, în 20 Augustă 1890.

L. Simonescu m. p.

P. Cosma m. p.

**Stărea averei Asociațiunei transilvane pentru literatura română
și cultura poporului român cu 31 Decembre 1889.**

I. Fondulă Asociațiunei.

A. Active.

Numerariū:		fl. nr.
Bani gata în cassă	158.87	158.87
Realități:		
a) Casa din Sibiiū, strada Morii Nr. 8	41917.47	
b) Edificiulū școlei de fetițe	63826.45	
c) Realitatea din Vidra (Iancu)	300.—	106043.92
Efecte publice:		
a) 300 fl. împrumutulū statului 1860	300.—	
b) 6800 fl. acțiū „Transilvania“	6800.	
c) 100 fl. acțiū drumulū feratū Szatmár-Nagybánya	100.	
d) 100 fl. acție „Gesellschaftshaus“ din Sibiiū	100.	
e) 100 fl. împrumutulū statului 1868	100.—	
f) 100 fl. acțiū „Mureșana“ 2 à 50 (Nr. 230 și 231)	100.—	
g) 50 fl. acție „Arieșana“ (Nr. 157)	50.—	
h) 200 fl. acțiū „Huniadóra“ (4 à 50)	200.—	
i) 50 fl. acție „Sebeșana“ (Nr. 109)	50.—	
k) 100 fl. acție „Auraria“ (Nr. 285)	100.—	7900.—
Debitorii:		
a) Emilianū Popoviciū	50.—	
b) Adamū Szilágyi	50.—	
c) Despărțemētulū Sighișorei	42.25	
d) Despărțemētulū Turdei	150.—	292.25
Mobiliī:		
a) În cancelaria comitetului	760.35	
b) În scōla de fetițe	8726.97	9487.32
Biblioteca	—	—
Suma Activelorū		123882.36

B. Pasive.

Anticipațiuni în contū curentū „Albina“		8746.80
Suma Activelorū curate		115135.56

II. Fundațiunea Marinoviciū.

fl. 1000 rentă austriacă în hârtiă	1000.—	
fl. 1000 scrisurī fonciare „Albina“ 6 ^o / ₁₀	1000.—	
fl. 500 scrisurī fonciare „Albina“ 5 ^o / ₁₀	500.—	
În cassa de păstrare „Albina“	161.08	
Bani gata	18.20	
Suma		2679.28

III. Fundațiunea Dobâca.**A. Active.**

fl. cr.

fl. 1000 scrisuri fonciare „Albina“ 6% Nr. 133	1000.—	
În casa de păstrare „Albina“	241.95	
Suma activelor	1241.95	

B. Pasive.

Anticipațiuni dela fundațiunea Tofalénă	2.52	
Suma activelor curate		1239.43

IV. Fundațiunea Riurénă.

fl. 1000 scrisuri fonciare „Albina“ 6% Nr. 132	1000.—	
În casa de păstrare „Albina“	308.84	1308.84

V. Fundațiunea Bașota.

fl. 500 scrisuri fonciare „Albina“ 6% 0115	500.—	
Depuși la „Albina“	126.51	626.51

VI. Fundațiunea Galliană.

fl. 1400 scrisuri fonciare „Albina“ 6%	1400.—	
Depuși la „Albina“	202.66	1602.66

VII. Fundațiunea Tofalénă.

fl. 100 scrisuri fonciare „Albina“ 6% Nr. 0682	100.—	
fl. 1500 scrisuri fonciare „Albina“ 6%	1500.—	
Depuși la „Albina“	332.34	
Împrumut fundurilor Dobâca și Brașov	5.52	
Bani gata	36.98	1974.84

VIII. Fundațiunea anonimă Brașov.**A. Active.**

fl. 100 scrisuri fonciare „Albina“ 6% Nr. 0294	100.—	
Depuși la „Albina“	376.24	
Suma activelor	476.24	

B. Pasive.

Ună împrumut din fundațiunea „Tofalénă“	3.—	
Suma activelor curate		473.24

IX. Fundațiunea Cipariu.

fl. 500 împrumutul statului 1860 à 131.25	656.25	
Bani gata	17.20	673.45

X. Fundațiunea G. B. V.

H. cr.

fl. 3000 priorității ale drum. fer. nord-ostic ung.	3000.—	
fl. 300 acții „Albina“	300.—	
Depuși la „Albina“	306.95	
Bani gata	—01	3606.95

XI. Fundațiunea Popù-Maiorù.

fl. 1200 scrisuri fonciari „Albina“	1200.—	
Depuși la „Albina“	298.62	1498.62

XII. Fundațiunea Conțiuana.

Depuși la „Albina“	755.68	755.68
--------------------	--------	--------

XIII. Fundațiunea Țiție.

Depuși la „Albina“	514.83	514.83
--------------------	--------	--------

XIV. Fundațiunea societății juristilor din Sibiiù.

Depuși la „Albina“	449.53	449.53
Suma tuturor fundațiunilor		17403.87

XV. .Deposite.

Monumentul Andreiù Mureșanù	2646.67	
Despărțemântul XVII Reghinù	268.98	
Șomcuta mare	62.82	
Societatea fondului de teatru	73.79	
Georgiù Boierù pentru șcôla de fete	24.74	
Gregoriù Hangea	50.45	
Suma depozitelorù	3127.45	

Recapitulatiune.

I.	Fondulù Asociațiunei	115135.50
II.	Fundațiunea Marinovicii	2679.28
III.	„ Dobâca	1239.43
IV.	„ Riurénù	1308.84
V.	„ Bașota	626.51
VI.	„ Galliană	1602.66
VII.	„ Tofalénă	1974.84
VIII.	„ anonimă (Brașov)	473.24
IX.	„ Timoteiù Cipariù	673.45
X.	„ G. B. V.	3606.96
XI.	„ Popù-Maiorù	1498.62
XII.	„ Conțiuana	755.68
XIII.	„ Țiție	514.83
XIV.	„ Societatea juristilor din Sibiiù	449.53

Sibiiù, în 20 Iuliù, 1890.

Suma . 132539.43

N. Frateșii m. p.
controlorù.Gerasimù Candrea m. p.
cassariù.Subsemnata comisiune esaminândù acestù inventariù Pa aflatù în ordine.
Sibiiù, în 20 Augustù n. 1890.

L. Simonescu m. p.

P. Cosma m. p.

Nr. 179/1890.

Consemnarea

tinerilor stipendiați și ajutoarați din partea Asociațiunii transilvane dela adunarea generală din Făgărașu ținută în 27, 28 Augustu 1889 până în 27 Augustu 1890.

Din fundațiuni:

Elisei Mezei la gimnasiu, din fundațiunea Marinovicu	60 fl. — cr.
Ioan Rațiu, " " " "	Dobâca . 75 " — "
Dănilă Stanu " " " "	Rîrărenu . 40 " — "
Michail Candrea la gimn. " " "	Başota . 20 " — "
Iosif Schiopulu la " " " "	Galliană . 60 " — "
Ioan Moldovanu la cismăritu " " "	Tofălenă . 10 " — "

Dela societatea „Transilvania“ în București:

Panfilu Mușă, învățăcelu de timplărie	25 fl. — cr.
Iosif Sabo, " " faurărie	25 " — "
Ioan Popu, " " pantofaru	12 " 50 "
Lazaru Laslo, " " faurărie	25 " — "
Romulu Langa, " " măsărie	25 " — "
Iuliu Popu, " " faurărie	12 " 50 "
Vasilie Butenu, " " dubelărie	12 " 50 "
Aureliu Popu, " " pantofărie	25 " — "
George Stupină, " " măsărie	25 " — "
Pavelu Jurca, " " croitorie	25 " — "
Nic. Celegradenu, " " faurărie	25 " — "
George Rusu, " " măsărie	12 " 50 "
Mateiu Jiga, " " măsărie	25 " — "
Nicolae Herlea, " " măsărie	25 " — "
Ioan Turcu, " " rotărie	25 " — "
Teodoru Bestelenu " " faurărie	12 " 50 "
Ioan Rada, " " măsărie	12 " 50 "
Emanuilu Păpucu " " măsărie	12 " 50 "
Valeriu Nagy " " lăcătarie	12 " 50 "

Nr. 179/1890.

Consemnarea

membriloru însinuați dela adunarea generală din Făgăraș, ținută în 27 Augustu 1889 până la 27 Augustu 1890.

a Membrii fondatori: Basiliu Bașota, jude reg. în pens. și avocatū în Abrudū.

b) Membrii pe viață: Dr. Nicolaū Maierū, protop. în Săliște; Petru Achimū, proprietarū în Bucium muntari și Andreiū Cosma, avocatū în Supurulū de susū.

c) Membrii ordinari: Ioanū Popū, propriet. în Vașcapău; Simeonū Marincășū, preotū în Bogdana; Sima Laurentiū, preotū în Marinū; Titū Trifū, preotū în Brebi; Titū Budu, vicariū în Falt-Sugatagū; Dr. Gavriilū Triponū, concipistū de avocatū în Dejū; Alexiu Viciu, profesorū în Blașū; Flaviu Șterca Șuluțiū, administratorū de bunuri în Cinadia; Teodorū Doboī, proprietarū în Hațegū; Stefanū Radic, protopopū în Petroșeni; Alexandru Tobiasiū, notariu cercualū în Abrudū; Andreiū Oprea, preotū în Musca; George Bocănicū, comerc. în Roșia; Dr. Emanuilū Elefterescu, medicū în Bucuresci; Ioanū Andreiū Domșa, preotū în Rachișū; Valeriu P. Papiriū, preotū în Ciurmernea; Dr. Eugenū Mețianū în Zernești; Gavriilū Iuhasū în Zernești; Aurelū Cuteanū, farmacistū în Zernești; Moise Micu, preotū în Poiana-mărului; Constantinū Ioanovici, contabilū în Zernești; Ioanū I. Comșa, comerciantū în Zernești; Staniu Garoiū, diurnistū în Zernești; Aldimirū Badiu, notarū în Zernești; Simionū Ianculescu, not. cercualū în Poiana-mărului; Ioanū Gogonea, cont. în Zernești; Comuna Zernești; Dr. Sofronū; Comșa, medicū în Arașulū-inferiorū; George Pralea, preotū în Breaza, și Stefanū Popū, preotū în Bobota.

Nr. 179/1890.

Consemnarea

membriloru Asociațiunii transilvane, cari au răposatū dela adunarea generală din Făgăraș, ținută în 27 Augustu 1889, până la 27 Augustu 1890.

Teodorū Colbasi, propriet. în Sibiiu, membru fondatorū; Constantinū I. Popasu, comerciantū în Brașovū, membru fondatorū; Nicolaū Petroviciū, antiste comunalū în Hațegū, membru fondatorū; Gregorū Mateiū, comerciantū în Sibiiū, membru ordinarū; Alexandru Macaveiū, proprietarū în Bucium-Șasa, membru ordinarū; Ioanū Romanulū, notariū cercualū în Draga-Vilma, membru ordinarū; George Foica, oficialū de bancă în Sibiiū, membru ordinarū.

Nr. 205/1890.

Procesul verbal

luată în ședința I-a a adunării generale a XXIX-a a Asociațiunii transilvane pentru literatura română și cultura poporului român, ținută la 15/27 August 1890 în Reghinulă-săsescă.

Președinte :

George Barițiu.

Secretar :

Dr. Ioan Crișianu.

Nr. 1. După finirea serviciului divin în bisera română greco-catolică din locu s'a celebrat lângă cripta familiară, aflătoare în cimiterul acestei biserici, un părăstas întru amintirea fericitului fost președinte al Asociațiunii, Ladislaș baron Popu, érá președintele dlú George Barițiu, a rostit un cuvânt ocasional, relevând în liniamente generale meritele, ce ilustrul defunct și le-a câștigat pentru patriă și némul sêu precum și pentru reuniunea noastră, alú cărei președinte a fost.

Re'torși în biserică, președintele George Barițiu, accentuând scopul Asociațiunii, care este promovarea culturii și a literaturii poporului român, arată întru-câtú acéstă reuniune directú și indirectú a atinsú în trecutú acestú scopú, precum și rezultatele, ce le-a obținutú dela întemeierea ei încóce, și, salutândú pre membrii adunați, declară ședința adunării generale deschisă.

— Spre sciință.

Nr. 2. Dlú avocatú Mihaiú Orbonașú salută în numele românilor din locú pe membrii întruniți în adunarea generală pof-tindu-le celú maí bunú succesú în lucrarea lorú, consacrată înaintării culturii și a literaturii poporului român.

— Spre sciință.

Nr. 3. Presidiul presentă telegrame de felicitare și urare dela :
a) Ioanú Rațiú, Mihailă Bontescu și Ioanú Ivanú în numele despărțeméntului V (Hațegú), cari cu o cale se rógă, ca adunarea generală proximă să se țină în opidulú Hațegú.

b) Subcomitetulú din despărțeméntulú II (Făgărașú) în numele aceluí despărțeméntú.

c) Inteliginta română din Deva, care asemenea se rógă ca pentru adunarea generală proximă să se designeze orașulú Deva.

— Spre plăcută sciință. Asupra cererilor relativú la designarea locului pentru proxima adunare generală, adunarea va reveni la timpulú și loculú sêu, conformú programulú fixatú pentru ședințele adunării generale de față.

Nr. 4. În conformitate cu punctul 2 din programul stabilit de comitetul Asociațiunii pentru ședințele adunării generale.

— Adunarea esmite o comisiune în persoanele dloră Galacteonă Șagău protopresbiteră, Petru Uilăcană protopresbiteră și Ioană Popescu primară, pentru încasarea de taxe și înscrierea de membri noi ai Asociațiunii.

Nr. 5. Conformă punctului 3 din programul ședințelor, cassarul Asociațiunii face apelul nominală ală membrilor, cari în conformitate cu statutele sântă în dreptă a participa cu votă decisivă la ședințele adunării.

Nr. 6. Urmăză la ordinea ăilei raportulă generală ală comitetului despre activitatea lui în decursulă anului 1889 dimpreună cu aclusele aceluia, cu rațiociniulă pro 1889 și cu proiectulă de budgetă pro 1891.

— Raportulă dimpreună cu aclusele se voră preda comisiunii pentru examinarea raportului generală, ără rațiociniulă cu proiectulă de budgetă se voră preda comisiunii pentru examinarea rațiociniului și a proiectuluiă de budgetă; comisiunile voră urma a se alege, conformă pt. 7 din programă.

Nr. 7. În legătură cu pt. VIII lit. c, din raportulă generală ală comitetului

— Se declară membrii ai Asociațiunii ceă însinuați la comitetă și consemnați în lista alăturată sub ./ la raportă și anume:

a) Membrii pe vieță: Dr. Nicolaă Maieră, protopopă în Seliste, Petru Achimă, proprietară în Buciumă-muntari, Andreiă Cosma, avocată în Supurulă de susă, Irimie Petru, proprietară mare în Hondolă.

b) Membrii ordinari: Ioană Popă, proprietară în Vascapău, Simeonă Marinceșă, preotă în Bogdana, Sima Laurențiu, preotă în Marină, Tită Trifă, preotă în Brebi, Tită Budu, vicară în Falu-Su, gatagă, Dr. Gavrilă Triponă, concipistă de avocată în Dejă, Alexiu Viciă, profesoră în Blajă, Flaviu Sterea Șuluță, administratoră de bunuri în Cinadia, Teodoră Dobo, proprietară în Hațegă, Stefană Radică, protopopă în Petroșeni, Alexandru Tobiasă, notară cercuală în Abrudă, Andreiă Oprea, preotă în Musca, George Bocănică, comerciantă în Roșia, Dr. Emanuilă Elefterescu, medică, în Bucuresci, Ioană Andreiă Domsă, preotă în Rachișă, Valeriu P. Papiriu, preotă în Ciurmernea, Dr. Eugenă Mețiană, în Zernești, Gavrilă Iuhasu, în Zernești, Aureliu Cuteană, farmacist în Zernești, Moise Micu, preotă în Poana-mărului, Constantină Ioanovică, contabilă în Zernești, Ioană I. Comșă, comerciantă în Zernești, Stanciu Ga-

voiu, diurnistă în Zernești, Aldimiră Badiu, notară în Zernești, Simionă Ianculescu, notară cercuală în Poiana-mărului, Ioană Gogonea contabilă în Zernești, Comuna Zernești, Dr. Sofronă Comșa, medică în Arpașul inferior, George Pralea, preotă în Bréza, Stefană Popă, preotă în Bobota, Sabină I. Piso, comerciantă în Hondolă, Iosifă Iancu, proprietară în Săcărâmbă, Petru A. Mihuț, preotă în Hondolă, Petru Gaboră, preotă în Certegiulă superioră, Ilie Piso, preotă în Măgură, Simionă Chiriacă, preotă în Banpatacă, Ecaterina Marinovică, mare proprietară în Reghină, Gavrielă Maieră, preotă în Idicelă, Chirilă Fulea, preotă în Filea, Leo Popescu, preotă în Deda, Petru Neagoș, medică cercuală în Deda, Ioană Duma, docentă în Sacală, Grigorie Demiană, docente în Cueșdă.

Nr. 8. În legătură cu pt. VIII lit. d. din raportulă comitetulă
— Se arată prin sculare condolența față de membrii reposați ai Asociațiunii.

Nr. 9. Esecutarea punctulă 5 din programulă ședințeloră, raportulă comisiunii de înscrieri, ne fiindă comisiunea gata cu lucrarea sa

— Să amână pe ședința următoare.

Nr. 10. Ne însinuându-se propuneră saă interpelări

— Peste punctulă 6 din programulă ședințeloră se trece la ordinea țilii.

Nr. 11. În conformitate cu punctulă 7 din programulă ședințeloră, urmându la ordinea țilii alegerea comisiuniloră adunarea alege:

a) în comisiunea pentru examinarea rațociniulă pro 1889 și a proiectulă de budgetă pro 1891 pe d-nii: Petru Piposă, jude reg. la tablă, Patriciă Barbă, avocată și Dr. A. Todea, avocată;

b) în comisiunea pentru examinarea raportulă generală și a rapórteloră speciale ale comitetulă pe domnii: George Popa, din Băsești, Andreiă Bârscană, profesoră și Mihaiă Orbonășă.

Nr. 12. Presidiulă anunță, că i s'a prezentat în presera ședințeloră o disertațiune, dară autorulă aceleia nu e de față.

— Fiindă și timpulă înaintată cetirea disertațiunii prezentate se amână.

Nr. 13. Presidiulă notifică adunării generale îmbucurătoreă scire, că fostulă ingineră Ioană Olteană, de nascere din Cojocna, în timpulă din urmă domiciliată în Galați, a lăsată Asociațiunii transilvane prin testamentă suma prea frumoasă de 100.000 lei, care legată, în urma pașiloră întreprinși de comitetă, a și intrată la cassa Asociațiunii, după detragerea competențeloră erariale în suma

de fl. 90.000 lei în aur, comitetul va raporta la timpul său despre modul de manipulare și administrare al acestui legat.

— Se ia cu însufletire la cunoștință. Față de nobilul defunct Ioan Olteanu, adunarea generală își exprimă pietatea și reverința prin sculare.

Nr. 14. Ne mai fiindu alte obiecte la ordinea zilei

Ședința se încheie, anunțându-se proxima ședință pe 16/28 August a. c. dimineața la 9 ore.

Reghin, d. u. s.

G. Barițiu m. p.,
președinte.

Dr. I. Crișianu m. p.,
secretar II.

Nr. 205/890.

Procesul verbal

luat în ședința a II-a a adunării generale a XXIX-a a Asociației unii transilvane pentru literatura română și cultura poporului român, ținută la 16/28 August 1890 în Reghinul săsesc.

Președinte:

George Barițiu.

Secretar:

Dr. Ioan Crișianu.

Nr. 15. Deschidându-se ședința la 9^{1/2} ore, se cetesce procesul verbal luat în ședința I, și

— se verifică.

Nr. 16. Presidiul prezintă telegrame de salutare și urare dela:

a) dnii Manu și Muntenu din Dej în numele despărțământului XII (Dej).

b) dl Dr. Aurel Mureșanu în Brașov.

c) Români brașoveni.

d) dnii Măcellaru, Hannia, Frateșu, Simonescu, Dr. Russu, Dr. Balint și Lucuța din Sibiu.

e) dl Dr. Moșilă în numele despărțământului Năsăud.

f) dela Români din Blaj.

g) dl Barboloviciu în numele românilor selageni.

h) dnii Todescu preot, Danciu director, Bășanu preot, Danciu preot, Candin David, Macavei, Dr. Chisbach, Aurel Danciu academist, Todescu medicinist.

i) dnii Dr. Silași, Ladisla Vaida, Petranu, Emeric Popu, Dr. Aurel Isacu, Alexandru Bohățel, Podoba și Filipu din Cluj.

— Spre plăcută știință.

Nr. 17. Urmându la ordinea Țilei raportulū comisiunii pentru înscrieri și încasări, raportorulū aceleia, dlū Galacteonū Șagău, arată, că a intratū dela membri vechi și dela membri de nou încrîși suma de 1428 fl. ; 328 fl. în numerarū și 1100 fl. în hârtii de valōre. Spre sciință, declarēndu-se de membrii ai Asociațiunii ceī nou înșinuați și anumitū :

a) *Membrūi fundatori*: 1. Dr. Absolonū Todea, avocatū în Reghinū. 2. Dr. Andreiū Monda, medicū în Sângeorgiulū românescū. 3. Galacteonū Șagău, protopresbiterū în Idicelū. 4. George Șandorū, proprietariū în Cuișdū.

b) *Membrūi pe viēță*: 1. Carolina Orbonașū, în Reghinū. 2. Marcu Cetățeanū, subjude reg. în pens. în Reghinū. 3. Anastasia Șandorū, proprietară în Cuișdū. 4. Petru Pipoșū, jude la tabla reg. în M. Oșorheiū. 5. Ioanū Hossu, preotū în Milașulū mare.

c) *Membrūi ordinari*: Petru Nereșteanū, preotū în Iernutū, Petru Iacobescū, preotū în Vereșmortū, Iuliū Montani, protopopū în Gyergyó Szt. Miklos, Carolina Buteanū, în Reghinū, Eugenū Marinovicū, proprietariū în Reghinū, George Têrnoveanū, notariū cercualū în Urișeulū superiorū, Maftעיū Têrnoveanū, primariū în Ibănesci, Cirilū Deacū, preotū în Șieuțiū (Kis-Sajó), Dr. Cirilū Vulcanū, avocatū în Reghinū, Ioanū Grama, notariū în Sêrbeni, Dr. Ioanū Uilacanū, medicū în Sânpetru.

Nr. 18. În legătură cu cele cuprinse la punctulū precedentū și avēnd în vedere conclusulū adunării generale a despărțēmētulū X (Clușū) ddto 3 Augustū a. c. se decide :

Ioanū Martinū, notariū în Fildū, se declară membru fundatorū alū Asociațiunii, cu aceea, că diploma de membru 'i se va estrada numai după-ce, conformū obligămētulū luatū, va fi achitatū și restulū de 150 fl. din taxa prescrișă.

Nr. 19. Urmându la ordinea Țilei raportulū comisiunii pentru censurarea raportulū generalū și a rapōrtelorū speciale ale comitetulū, raportorulū aceleia, dlū profesorū A. Bârșeanū, propune și adunarea decide :

a) Datele relative la numērulū ședințelorū, ținute în decursulū anului 1889 de comitetulū centralū, și împărțēșirile generale relative la caracterulū lucrărilorū sēvērșite în aceste ședințe se iaū spre sciință.

b) Datele relative la stipendiile și ajutōrele conferite în decursulū anului 1889 la școlari și învēțacei de meserii lipsiți de mijlōce materiale, servescū în generalū spre sciință.

În ceea ce privesce însē cele douē stipendii de câte fl. 100, preliminate în budgetū pro 1890 pentru tineri, cu preferință din

munții apusenii ai Transilvaniei, cari arău voi a se desvolta în „măestria de lemnăria mai perfecționată, avându-se în vedere, că chiar după repețirea în mai multe rânduri a concursului pentru ocuparea acestor stipendii nu s'a înfățoșat decât un singur concurent, și nici acesta n'a corăspuns până acum cerințelor, sub care i s'ar pute conferi stipendiul cerut; avându-se mai departe în vedere, că sumele destinate pentru stipendiile în cestiune, dar care până acuma nu s'a putut întrebuința după destinațiunile lor, ar pute fi menite pentru acoperirea altor trebuințe ale Asociațiunii, se hotăresce: ca pe viitor se nu să mai prelimineze decât un singur stipendiu de fl. 100 destinat pentru un tinăr cu preferință din munții apusenii, care ar voi a se perfecționa în măestria de lemnăria mai dezvoltată; al doilea stipendiu se va reactiva din partea adunării, când comitetul va constata o mare aplicare din partea tinerimii noastre la meseria lemnăritului perfecționat.

c) Împărțirile relative la executarea concluzelor adunărilor generale din 1888 și 1889 precum și comunicarea în privința primirei dlui B. Bașota ca membru fundator se iaș spre știință.

d) Deasemenea se iaș spre știință lucrările comitetului în privința lăsamântului fericitului Avram Iancu, cu adausul, că comitetul primesce însărcinarea a se îngriji, ca casa lui Avram Iancu să fiă locuibilă și locuită.

e) Lucrările comitetului în privința lăsamântului fericitului I. Popă Bota se iaș spre știință.

f) Ce privesc hotărîrea adunării generale din Făgăraș din 1889 relativă la o nouă arondare a despărțimintelor, se constat, că comitetul o a îndeplinit întrutote, procurându informațiunile necesare în această privință dela deosebitele despărțiminte ale Asociațiunii. Proiectul prezentat de comitet se aprăbă pe lângă următoarele modificări:

ad pt. 14 din proiect: comunele cercului Ormenișului să nu se alăture la despărțimintul Clujului, ci la al Mociului de sub pt. 15.

ad pt. 15 comunele cercului Hidalmașului să se detașeze dela desp. proiectat al Mociului și să se alăture la despărțimintul 19 al Gârboului; despărțimintul Ilondei mari și acela al Lăpușului, provădute în punctele 20 și 21 să se împreune cu despărțimintul 17 al Dejului; proiectatul despărțimint al Șomcutei mari de sub punctul 23 să se alăture la despărțimintul Șimleului de sub pt. 16. Proiectul astfel modificat se alăture sub ./ la acest proces verbal.

Arondarea să se pună în executare încă în decursul an. 1890.

g) Adunarea a constatat cu părere de rău din raportul special al comitetului relativ la cele indicate sub pt. f, că pelângă toate recercările: organele despărțemintelor Cluj, Dej, Șomcuta mare, Gherla, Bistrița, Sighișoara și Mediaș nu și-au îndeplinit datorința lor așa încât nici până astăzi n'au aflat de bine a-și presenta părerile în privința arondării de nouă a despărțemintelor.

Ca astfel de aparițiuni regretabile și de sigur foarte păgubitoare pentru bunul mers al Asociațiunii să se eviteze în viitor, și în genere avându în vedere rezultatele binefăcătoare ale unei legături cât mai strînsă între deosebitele părți ale corpului Asociațiunii, adunarea enunță dorința, ca pe viitor deosebitele despărțeminte să nu intrelase în nici un chip de a fi reprezentate la adunările generale ale Asociațiunii cel puțin prin doi membrii din sinul lor.

Executarea se încrede comitetului.

h) Adunarea constată, că o mare parte a activității comitetului a fost întrebuințată pentru studierea și căutarea modalităților potrivite pentru aducerea în îndeplinire a hotărîrii adunării generale din Făgăraș, care a aflat de consult a vota suma de fl. 1000 pentru înavuțirea literaturii populare române respective pentru premiarea scrierilor bune destinate pentru popor. Constată mai departe, că după natura ei, cestiunea e foarte complicată, rezolvarea ei este împreună cu o mulțime de greutăți, din care cauză e și esplicabil, că cu totă munca întrebuințată pentru studierea și rezolvarea ei, cu totă serioșitatea, cu care a fost ea discutată, comitetul nu s'a putut rezolva a defige modalitatea esecutării hotărîrii din Făgăraș, ci ivindu-se în sinul lui în privința acesta păreri diferite, o supune de nouă la aprețierea adunării. Cumpănind în fine diferitele opinii ivite în sinul comitetului, în cestiunea despre care e vorba, și estrăgînd din acele păreri, toate cât de bine motivate, aceea ce în sensul îndatoririlor cuprinse în statutele și regulamentul Asociațiunii se arată a fi executabilă, hotăresce :

1. Avînd în vedere esecutarea celor cuprinse în §-ul 2 al statutelor și în punctul introducător din „Regularea mijloacelor spre ajungerea scopului Asociațiunii transilvane“, adunarea generală susține și pentru viitor în budgetul său suma de cel puțin 1000 fl., destinată pentru înavuțirea literaturii noastre și în deosebi pentru încurajarea și desvoltarea literaturii menite pentru popor.

2. Din suma acésta se vorú premia și tipări de o parte scrierii și broșuri întocmite anume pentru poporú din deosebitele ramuri, care intereséză și potú folosi cunoscătorilorú de carte românescă: ca d. e. din agricultură, economia de vite, igienă, dreptú practicú, istoria, mai departe povestiri alese populare etc., care tóte vor forma „Biblioteca poporală a Asociațiunii transilvane“, și care se vorú răspândi câtú se póte de multú în sinulú poporului prin despărțimintele Asociațiunii; de altă parte se vorú premia și tipări diferite studii științifice din ramulú istoricú, epigraficú, archeologicú, etnograficú, filologicú, cu deosebire în ceea-ce privesce trecutulú și prezentulú poporului românú și alú paméntului, pe care locuimú, și în fine din științele naturale etc.; aceste studii se vorú da la ivélă cu deosebire prin mijlocirea fóei nóstre „Transilvania“.

3. Permițendú mijlócele materiale ale Asociațiunii, se vorú tipări și cărți școlare, cu deosebire manuale, „broșuri și compendii privitoare la limba și literatura națională“.

4. Cu fixarea temelorú, pentru care se vorú escrie deosebitele premii mai mari, sau mai mici, se însărcinéză comitetulú, cândú adunările generale nu vorú face ele singure acestú lucru. De asemenea comitetulú se însărcinéză cu distribuirea premiilorú, cu luarea dispozițiunilorú de lipsă pentru tipărirea lucrărilorú premiate și cu promovarea în cercuri câtú mai largi a scrierilorú tipărite.

5. Cândú censurarea deosebitelor scrieri, ce se vorú prezenta pentru a fi premiate, nu se va putea face în sinulú comitetului, comitetulú va încredința censurarea altorú membrii ai Asociațiunii, cari vorú fi dispuși a primi asupra dênșilorú acéstă sarcină.

i) În ceea-ce privesce retragerea din comitetú a dluí D. Baroni Ursu, adunarea, avéndú în vedere meritele cele însemnate ale domnului baronú pentru înaintarea Asociațiunii, îi votéză mulțămita protocolară, despre care să fiă încunoștiințatú, și îlú rógă să primescă a face și pe viitorú parte din comitetulú Asociațiunii.

k) Afacerea portretelorú conducătorilorú de până acumú ai Asociațiunii se ia spre știință.

l) Datele relative la procesulú contra d-nei Zinca Romanú din Făgărașú se iaú spre știință.

m) Împărtășirile despre mersulú îmbucurătorú alú șcólei civile de fete a Asociațiunii, adunarea exprimândú recunoscința sa față cu persónele, ce conducú acéstă tineră instituțiune, și constatândú cu satisfacțiune, că bunulú mersú alú acestei șcóle forméză una dintre primele preocupațiuni ale comitetului, le ia spre plăcutá știință. Totodatá adunarea esprimă mulțămita sa față cu persónele

și corporațiunile, care au contribuit cu atâta marimozitate la îmbunătățirea stării materiale a școlii Asociațiunii. În deosebire aduce ea cele mai căldurose mulțămiri institutului de credit și de economii „Albina“ din Sibiu și valorosului său director, d-lui Parteni Cosma, care din an în an și a câștigat merite totuși mai mari pentru spriginirea școlii, despre care e vorba.

n) Datele privitoare la administrarea averii, la numărul membrilor și la biblioteca Asociațiunii se iaș spre știință.

o) Datele privitoare la organul Asociațiunii „Transilvania“, constatându-se cu plăcere, că în persoană primului secretar, a d-lui I. Popescu, Asociațiunea a aflat un demn succesor al vechiului și mult meritatului redactor al acestei foi, se iaș de asemenea spre știință.

p) În ceea-ce privesce comunicarea relativă la despărțemintele Asociațiunii, adunarea generală ia cu regret la cunoștință activitatea puțin corăspundătoare a despărțemintelor amintite în raportul comitetului și în deosebire a celor din Bistrița, Sighișora și Mediaș, despre care se raportează, că în prezent nici nu mai funcționează.

Nr. 20. Urmându la ordine raportul comisiei pentru cenzurarea rașiociniului prezentat de comitet pentru gestiunea în anul 1889 și a proiectului de buget pro 1891, raportorul aceleia d-lui Dr. A. Todea, arată, că examinându-le, le-a aflat în ordine și propune, ăr adunarea decide :

a) rașiociniul prezentat de comitet pentru gestiunea în anul 1889 se primesce și comitetului i se dă absolutoriul.

b) proiectul de buget pro 1891, în care sunt preliminate venitele cu 19,887 fl. 25 cr. pentru fondul Asociațiunii — inclusive școla de fete — și cu 904 fl. 74 cr. pentru fundațiunile administrate de Asociațiune, ăr erogatele cu 19,293 fl. 43 cr. pentru fondul Asociațiunii — inclusive școla de fete — și cu 597 fl. 41 cr. pentru fundațiunile administrate, se primesc întocmai.

Propunerea membrului R. Patiță : de a se însărcina comitetul să pregătască o listă generală a tuturor stăpendiștilor și ajutoarărilor Asociațiunii dela întemeerea acesteia, spre a fi cetită în proxima adunare generală, nu se primesce.

Următoarea propunere făcută de membrul Augustin Nicoră din din Deva, și anume :

„Având în vedere cultura poporului român, Asociațiunea destinază suma de 500 fl. pentru încurajarea acelor învățători români, cari au dovedit rezultatul cel mai bun întru ajungerea scopului amintit“, nefind prezentat la timp, nu se consideră.

Nr. 21. Urmându la ordine determinarea locului și a timpului pentru adunarea generală viitoare și avându-se în vedere invitațiile cuprinse la pt. 3 alu procesului verbalu din ședința I-a, adunarea decide:

— Adunarea generală proximă a Asociațiunii transilvane va ținea în opidulu Hațegü; fixarea timpului se încrede comitetulu.

Nr. 22. Pentru verificarea protocolulu verbalu din ședința a II-a a adunării generale

— Adunarea dispune, ca verificarea să se facă prin membri Asociațiunii cu domiciliulu în Sibiiu, cari au participatü la această adunare generală.

Nr. 23. Fiindü pertractate tóte obiectele dela ordinea dñă pentru adunarea generală presentă, presidiulu, mulțumindü tuturor, cari au contribuitü la promovarea scopurilorü Asociațiunii transilvane pentru literatura română și cultura poporulu românü, declară ședințele adunării generale a XXIX-a de încheiate.

Reghinulu-săsescü, d. u. s.

G. Barițiu m. p.,
președinte.

Dr. I. Crișianü m. p.,
secretarü II.

Procesulu verbalu alü ședinței a II-a a adunării generale a XXIX-a s'a cetitü și verificatü în ședința comisiei de verificare, ținută în Sibiiu la 4 Septemvrie 1890.

I. Popescu m. p. P. Cosma m. p. G. Barițiu m. p. Dr. I. Crișianü m. p.
Candrea m. p. B. P. Harșianü m. p.

ad Nr. 205/1890.

NOUA ARONDARE

a despărțemintelorü Asociațiunii transilvane pentru literatura română și cultura poporulu românü.

1. **Despărțemântulu Brașovü** cu centrulu în Brașovü. Se compune din comunele de pe teritoriulu comitatulu Brașovü.

2. **Despărțemântulu Branulu** cu centrulu în Zernești. Se compune din comunele, care aparținü ađi cerculu I. administrativü alü Branulu, comitatulu Făgărașulu.

3. **Despărțemântulu Făgărașulu** cu centrulu în Făgăraș. Se compune din comunele, care aparținü ađi:

a) cerculu II. administr. alü Șarcăii, comitatulu Făgărașulu.

b) cerculu III. administrativü alü Făgărașulu, comitatulu Făgărașulu.

c) cercului IV. administrativ al Arpaşului, comitatul Făgăraşului.

4. Despărţământul Sibiiului cu centrul în **Sibiiu**, comitatul Sibiiului. Se compune din comunele, care aparţin ađi:

a) cercului I. administrativ al Sibiiului.

b) cercului II. administrativ al Nocrichului.

c) din comuna Ocna-Sibiiului de pe teritoriul comitatului Alba-inferi3ra.

d) din comuna L3mnăşu şi Mândra din cercul III. al Sângătinului, comitatul Albei-inferiore.

5. D3spărţământul S3liştei cu centrul în **S3lişte**. Se compune din comunele, care aparţin ađi cercului III. administrativ al S3liştei, comitatul Sibiiului; apoi din comunele: Dobârca, Apoldul de jos, Apoldul de sus, Ludoşul, Amnaşul, Poiana, Jina, Rodu şi Topârcea din cercul IV. administrativ al Mercurei, comitatul Sibiiului, în fine din comunele Alămoru, Ludoşul-mic şi Gussu din cercul III. al Sângătinului, comitatul Albei-inferiore.

6. Despărţământul Sebeşului cu centrul în **S. Sebeş**. Se compune:

a) din comunele cercului V. administrativ al S. Sebeşului, comitatul Sibiiului.

b) din următ3rele comune din cercul I. administrativ al Vinţului de jos, comitatul Albei-infer., şi anume: Vinţul3-infer., Berghin3, Ci3ra, Daia, Tartaria.

c) din următ3rele comune din cercul III. al comitatului Albei-inf., al Sângătinului, şi anume: Bogata, Boz3, Sângătin3, Ungurei, Dostat3, Armeni, Presaca şi Păuca, Cut3, Cunţa, Draşău, Springu, Vingard3 şi G3rbău şi

d) din următ3rele comune din cercul IV. al Mercurei, comitatul Sibiiului, şi anume: Cărpinişu, Gârbova, Mercurea şi Reciu.

7. Despărţământul Haţegului, comitatul Huned3rei, cu centrul în **Haţegu**. Se compune din:

a) comunele, care aparţin ađi cercului VIII. administrativ al Petroşenilor

b) comunele, care aparţin ađi cercului IX. administrativ al Puiului.

c) comunele, care aparţin ađi cercului X. administrativ al Haţegului.

d) comunele Nădăşdia-infer., Nădăşdia-super. şi Ocolişul3-mare din cercul VII. administrativ al Huned3rei.

8. Despărțământul Deva, comitat. Hunedórei, cu centrul în **Deva**. Se compune din :

- a) comunele cercului II. administrativă ală Deveř.
- b) comunele cercului VII. administrativă ală Hunedórei (afară de comunele: Nădășdia-infer., Nădășdia-super. și Ocolușul-mare).
- c) comunele din cercul I. administrativă ală Iliei-murășane.

9. Despărțământul Orăștiei, comitatul Hunedórei, cu centrul în **Orăștia**. Se compune din :

- a) comunele cercului VI. administrativă ală Orăștiei.
- b) comunele cercului V. administrativă ală Geoagiului.
- c) comunele Récătău, Agmariu și Sărăcsău din cercul I. ală Vințului de josă, comitatul Albei-infer.

10. Despărțământul Bradului comitatul Hunedórei, cu centrul în **Bradă**. Se compune din :

- a) comunele cercului III. administrativă ală Băei de Crișă
- b) comunele cercului IV. administrativă ală Bradului.
- c) comunele cercului VII. administrativă ală Hălmagiului (comitatul Aradului).

11. Despărțământul Blașă cu centrul în **Blașă**. Se compune din :

a) comunele cercului II. administrativă ală Blașului, comitatul Albei-inferióre.

b) din comunele cercului IV. administrativă ală Hosusăului, comitatul Têrnavei-miei.

c) comunele cercului V. administrativă ală Uiorii, comitatul Albei-inferióre.

12. Despărțământul Alba-Iulia, comitatul Albei-infer., cu centrul în **Alba-Iulia**. Se compune din :

a) comunele cercului IV. administrativă ală Igbiului.

b) comunele Barabantulă, Dumitru, Heningă, Chișfalău, Hăpria, Steaja, Totoiă, Oarda-infer., Sebișaniă, Vulpêrulă, Inuri, Drimbari, Oarda-super., Cârna, Limba, Ciugudă, Păclișa și Săușa, din cercul I. ală Vințului de josă.

c) Comunele cercului VI. administrativă ală Aiudului, (afară de comunele Ponoră, Valea-Geoagiului și Rimeși).

13. Despărțământul Abrudului, comitatul Albei-infer., cu centrul în **Abrudă**.

Se compune din tóte comunele, care aă aparținută și în trecută acestă despărțământă, inclusive comunele Ponoră, Valea-Geoagiului și Rimeși din cercul VI. ală Aiudului.

14. Despărțământul Clușului, comitatul Cojocnei, cu centrul în **Clușă**. Se compune din:

- a) comunele cercului V. administrativ al Clușului.
- b) comunele cercului VIII. al Nadașului;
- c) comunele cercului I. al Gelăului.
- d) comunele cercului Huedinului.

15. Despărțământul Mociului, comitatul Cojocnei, cu centrul în **Mociu**. Se compune din:

- a) comunele cercului IV. al Mociului.
- b) comunele cercului II. al Ormenișului.
- c) comunele cercului VII. al Teacei.

16. Despărțământul Șimleului, comitatul Șimleu-Silvaniei, cu centrul în **Șimleu-Silvaniei**. Se compune din comunele, care au aparținut și până acum acestui despărțământ, precum și din fostul despărțământ al Șomeutei-mari, în special din comunele cercului Șomeutei-mari, comitatul Sătmarului.

17. Despărțământul Dejului, comitatul Solnoc-Dobâca, cu centrul în **Dej**. Se compune din:

- a) comunele cercului I. al Dejului.
- b) comunele cercului VII. al Chichișului.
- c) comunele cercului IV. al Ilondei-mari.
- d) comunele cercului V al Lăpușului ung.

18. Despărțământul Gherlei, comitatul Solnoc-Dobâca, cu centrul în **Gherla**. Se compune din:

comunele cercului II. administrativ al Gherlei.

19. Despărțământul Gârbăului, comitatul Solnoc-Dobâca, cu centrul în **Füzeș-Sânpetru**. Se compune din:

- a) comunele cercului III. administrativ al Gârbăului.
- b) comunele cercului VI. al Hidalmașului, comit. Cojocnei.

20. Despărțământul Betlénului, comitatul Solnoc-Dobâca, cu centrul în **Betlén**. Se compune din:

comunele cercului VI. al Betlénului.

21. Despărțământul Șomeuta-mare, comitatul Sătmarului, cu centrul în **Șomeuta-mare**. Se compune special din comunele cercului VI. al Șomeutei-mari. Altfel, întru cât nu s'au făcut schimbări prin arondarea de față, comunele, care au compus până acum acest despărțământ, îl vor compune și pentru viitor.

22. Despărțământul Năsăudului, comitatul Bistrița-Năsăud, cu centrul în Năsăud. Se compune din :

- a) comunele cercului I. al Năsăudului.
- b) comunele cercului II. al Rodnei.

23. Despărțământul Bistriței, comitat. Bistrița-Năsăud, cu centrul în Bistrița. Se compune din :

- a) comunele cercului III. al Iadului.
- b) comunele cercului IV. al Beșinăului.

24. Despărțământul Turdei, comitatul Turda-Arieș, cu centrul în Turda. Se compune din :

- a) comunele cercului I. al Turdei.
- b) comunele cercului II. al Jarei de jos.
- c) comunele cercului III. al Trascăului.
- d) comunele cercului IV. al Vințului de sus.

25. Despărțământul Murș-Oșorheiului, comitat. Murș-Turda, cu centrul în Murș-Oșorhei. Se compune din :

- a) comunele cercului I. al Murșului de jos.
- b) comunele cercului II. al Murșului de sus.
- c) comunele cercului V. al Nirăgiului.

26. Despărțământul Murș-Ludoșului, comitat. Turda-Arieș, cu centrul în Murș-Ludoș. Se compune din :
comunele cercului V. al Murș-Ludoșului.

27. Despărțământul Reghinului, comitatul Murș-Turda, cu centrul în Reghinul-săsesc. Se compune din comunele, care i-au aparținut în trecut.

28. Despărțământul Cohalmului, comitatul Târnavei-mari, cu centrul în Cohalm. Se compune din :
comunele cercului I. al Cohalmului.

29. Despărțământul Agnitei, comitatul Târnavei-mari, cu centrul în Agnita. Se compune din :
comunele cercului II. al Agnitei.

30. Despărțământul Mediașului, comitatul Târnavei-mari, cu centrul în Mediaș. Se compune din :

- a) comunele cercului III. al Bertanului.
- b) comuna Dârlos.

31. Despărțământul Sighișorei, comitatul Târnavei-mari, cu centrul în Sighișora. Se compune din :

a) comunele cercului IV. al Crișului, afară de comunele Hoghilagă, Criș și Valchidă.

b) comunele Boiu-mare și mică, Țigmandru, Heturi, Nadeșulă-săsescă, Șardă, Jacu din cercul Elisabetopolei, comitatul Târnavei-mici.

c) comunele: Săcelă, Vidacută, Bodogaia din cercul Cristu-lui, comitatul Odorheiului.

32. Despărțământul Elisabetopolei, comitatul Târnavei-mici, cu centrul în **Elisabetopole**. Se compune din:

a) comunele cercului I. al Elisabetopolei afară de comunele Boiulă-mare și mică, Țigmandru, Heturi, Nadeșulă-săsescu, Șardă și Jacu.

b) comunele Hoghilagă, Crișă și Valchidă din cercul Crișului, comitatul Târnavei-mari.

33. Despărțământul Dicio-Szt.-Martinului, comitatul Târnavei-mici, cu centrul în **Dicio-Szt.-Martin**. Se compune din:

a) comunele cercului II. al Dicio-Szt.-Martinului.

b) comunele cercului III. al Ernutuului.

34. Despărțământul Treiscaunelor, comitatul Treiscaunelor, cu centrul în **Brețcu**. Se compune din comunele cu locuitorii români din comitatul Treiscaunelor.

Din ședința a II-a din 28 Augustă a adunării generale a Asociațiunii transilvane, ținute în Reghinulă-săsescă în 27 și 28 Augustă n. 1890.

George Barițiu m. p.
președinte.

Dr. Ioană Crișiană m. p.
secretară II.

Budgetul Asociațiunii transilvane pentru literatura

Venite:

I. Fondul Asociațiunei.

Taxe și donuri dela membrii ordinari și ajutători	1500.—
Prenumerățiunii la fôia „Transilvania“	20.—
Chirii după casa Nr. 8 strada Morii în Sibiiu	3500.—
Interese după efecte publice:	
a) fl. 300 împrumutul statului din 1860	12.—
b) fl. 6800 acții „Transilvania“	408.—
c) fl. 100 acții drumului feratû Szatmár-Nagybánya	—
d) fl. 100 acții „Gesellschaftshaus“ Sibiiu	—
e) fl. 100 împrumutul statului din 1868	4.50
f) fl. 100 acții „Mureșana“	5.—
g) fl. 50 acții „Arieșana“	2.50
h) fl. 200 acții „Huniadóra“	10.—
i) fl. 50 acții „Sebeșana“	2.50
k) fl. 200 acții casa de păstrare „Abrudă“	10.—
l) Dela fundațiunea Cipariu	13.34
Taxe de administrare dela fundațiunii și depozite:	
a) fundațiunea Marinoviciu	26.97
b) „ Dobâca	13.01
c) „ Riurénû	13.74
d) „ Bașota	0.58
e) „ Galliană	16.22
f) „ Tofalénă	20.74
g) „ anonimă Brașovû	4.96
h) „ G. B. V.	37.00
i) „ Popû-Maiorû	15.99
k) „ Conțiuana	7.93
l) „ Țiție	5.40
m) Monumentul Andreiû Mureșanû	37.70
n) Despărțemântul XVII S.-Reghinû	2.82
o) Șomcuta mare	— 65
p) Fondul Teatrului	— 77
r) George Boierû	— 26
s) Gregoriû Hangea	— 52
Venite după lăsământul Avramû Iancu	100.—
Venite estraordinare	1000.—
Colecte pentru scôla de fete	3000.—
Societatea „Transilvania“	400.—
Percepțiunile scôlei de fete	10546.94
Suma	19587.25

II. Fundațiunea Marinoviciu.

Interese după fl. 1000 rentă austriacă în hârtiă	12.—
„ „ „ 1000 scrisuri fonciare „Albina“ 6%	40.—
„ „ „ 500 scrisuri fonciare „Albina“ 5%	25.—
„ „ „ înlocări fl. 161.08	8.30
Suma	135.35

română și cultura poporului român pentru anul 1891.

Spese :**I. Fondul Asociațiunei.**

	fl.	cr.
Secretarul I remunerațiune	400.—	
„ II „	300.—	
Cassarul remunerațiune	200.—	
Bibliotecarul remunerațiune	60.—	
Cancelistul remunerațiune	300.—	
Servitorul simbria	100.—	
Spese de cancelariă	100.—	
Contribuțiune, spese mărunte, reparatură	450.—	
Spese cu fóia „Transilvania“	550.—	
Dotățiunea bibliotecii	100.—	
Spese estraordinari	100.—	
Un stpendiū pentru perfecțiune în lemnăritū	100.—	
Contribuire la fondul reg. de pensiune învătă.	48.—	
Taxele vecinătății	20.43	
În contul curențū la „Albina“	3000.—	
$\frac{1}{5}$ parte din taxe la fondul de rezervă	500.—	
Pentru publicarea de descrieri populare instr. etc.	1000.—	
Ajutórele societății Transilvania	400.—	
Erogațiunile scólei de fete	11511.—	
Suma	19239.43	

II. Fundațiunea Marinoviciū.

Un stpendiū	60.—
Taxa de administrare	26.97
Suma	86.97

Venite:**III. Fundațiunea Dobâca.**

		fl.	cr.
Interese după fl. 1000 scrisuri fonciare „Albina“		60.—	
„ „ inlocări fl. 241.95		12.03	
	Suma	<u>72.03</u>	

IV. Fundațiunea Riurénă.

Interese după fl. 1000 scrisuri fonciare „Albina“ 6%		60.—	
„ „ depunerii fl. 308.84		15.41	
	Suma	<u>75.44</u>	

V. Fundațiunea Bașota.

Interese după fl. 500 scrisuri fonciare „Albina“ 6%		30.—	
„ „ depunerii fl. 126.51		6.33	
	Suma	<u>36.33</u>	

VI. Fundațiunea Galliană.

Interese după fl. 1400 scrisuri fonciare „Albina“ 6%		84.—	
„ „ depunerii fl. 202.66		10.13	
	Suma	<u>94.13</u>	

VII. Fundațiunea Tofalénă.

Interese după fl. 100 scrisuri fonciare „Albina“ 6%		6.—	
„ „ „ 1500 scrisuri fonciare „Albina“ 5%		75.—	
„ „ „ 332.34 depunerii		16.66	
	Suma	<u>97.66</u>	

VIII. Fundațiunea anonimă Brașovă.

Interese după fl. 100 scrisuri fonciare „Albina“ 6%		6.—	
„ „ „ 376 „ 24 depunerii		18.81	
	Suma	<u>24.81</u>	

IX. Fundațiunea Cipariu.

Interese după fl. 500 împrumutul statului din 1860		20.—	
--	--	------	--

X. Fundațiunea G. B. V.

Interese după fl. 3000 priorități drum. fer. nord-est. ung.		150.—	
„ „ „ 300 acțiuni „Albina“		30.—	
„ „ „ 306.95 depunerii		15.34	
	Suma	<u>195.34</u>	

Spese :**III. Fundațiunea Dobâca.** fl. cr.

Ună stipendiū	50.—
Taxa de administrare	13.01
Suma	<u>63.01</u>

IV. Fundațiunea Riurénū.

Ună stipendiū	40.—
Taxa de administrare	13.74
Suma	<u>53.74</u>

V. Fundațiunea Bașota.

Ună stipendiū	20.—
Taxa administrativă	6.58
Suma	<u>26.58</u>

VI. Fundațiunea Galliană.

Ună stipendiū	60.—
Taxa administrativă	16.82
Suma	<u>76.82</u>

VII. Fundațiunea Tofalénă.

Ună stipendiū	20.—
Taxa administrativă	20.73
Suma	<u>40.73</u>

VIII. Fundațiunea anonimă Brașovū.

Taxa administrativă	4.96
-------------------------------	------

IX. Fundațiunea Cipariū.

Dotățiunea Asociațiunii	13.34
Dotățiunea fondului de teatru	6.66
Suma	<u>20.—</u>

X. Fundațiunea G. B. V.

Taxa de administrare	37.90
Restulū fundatorelui	157.44
Suma	<u>195.34</u>

Venite:**XI. Fundațiunea Popă-Maioră.**

		fl.	cr.
Interese după	fl. 1200 scrisuri fonciare „Albina“ 6%	72.	—
„	„ fl. 299.62 depuneră	14.	93
	Suma	86.	93

XII. Fundațiunea Conțiuana.

Interese după	fl. 755.68 înlocați la „Albina“	39.	67
---------------	---------------------------------	-----	----

XIII. Fundațiunea Țiție.

Interese după	fl. 514.83 înlocați la „Albina“	27.	—
---------------	---------------------------------	-----	---

Din ședința comitetului Asociațiunei transilvane pentru literatură română și cultura poporului român, ținută în Sibiiu la 22 Augustu n. 1890. „

George Barițiu m. p.,
președinte.

Spese:**XI. Fundațiunea Popǔ-Maiorǔ.**

fl. cr.

Taxa administrativă 15.93

XII. Fundațiunea Conțiuănă.

Taxa de administrare 7.93

XIII. Fundațiunea Țiție.

Taxa de administrare 5.40

Dr. I. Crișianǔ m. p.,
secretarǔ alǔ II-lea.

CONSEMNAREA

contribuiriloră făcute în favorulă scólei superioare de fete a „Asociatiunii transilvane” pe còla d-luî Parteniu Cosma din 1 Ianuară până la ultima Iunie 1889.

George Homorozanu, economu în Felégü; Iacobu Popa, economu în Teiuş; Simionu Oltenu, economu în Harî câte 50 cr.; Ioanu Raş, economu în Stenea; Ioanu Micu, economu în Bchnitz; Sandor Kozák, economu în Mediasu; Herczeg Şandor, econ. în Petroşeni; Eugenü Branu, candidatü advocatiälü în Sibiiu; Dr. Alexandru Popa, medicü în Blajü; Ioanu Aronu, econ. în Blajü; Germanü Mihailü, econ. în Hozsupatak câte 1 fl.; Teodorü Moga, econ. în M. Zah 2 fl.; Bene Mihaly, econ. în Solyomkö; Achim Selagia, econ. în Kiszert; Ioanu Sintilie, econ. în Presaca câte 1 fl.; Michael Dengel, econ. în Cepade 50 cr.; Kovács Jozsef, econ. în Ocna 1 fl.; Takats Mihály, econ. în Aiud 50 cr.; Paraschiva Balos, economă în Toraculü-micü; Pavelü Huzu, econ. în Buia; Ivó István, econ. în Haşfalü; Antonie Dobra, econ. în Zoltanu câte 1 fl.; Dumitru Sampa, econ. în Presaca; Ioanu Cernea, econ. în Petersdorff câte 50 cr.; Ioanu Vintilä, econ. în Caltvasser; Ioanu Savu, econ. în Gyákns câte 1 fl.; Necolae Solomonü, econ. în Paucea 50 cr.; Gyöng Rezsö, econ. în Oradea-mare; Vasile Groza, Matei Zaharie, George Covrig, economi în Alcu Répa; Dumitru Precupü, econ. în M. Hudac; Johann Fleischer, econ. în Barau; Susana Vasile, economă în Săcădate; Ioanu Popa, econ. în Sirbi câte 1 fl.; Petru Raiu, econ. în H. Dobra; Ioanu Gábor, econ. în Şard câte 50 cr.; Constantinü Prie, Ioanu Bucurü, economi în Săcădate câte 1 fl.; Maria Ciocanu, economă în Săcădate 50 cr.; Deak Ferencz, econ. în Kóbölküt; Dumitru Moldovanü, Davidü Moga, econ. în M. Frata; Gligorü Russu, Michailü Oltenu, Ioanu Marea, economi în Szt.-Iacob; George Ganea, econ. în Alma câte 1 fl.; Ilie Muntenu, econ. în Musna 50 cr.; Iuliu Coroianü, advoc. în Cluş 10 fl.; Szálló Gezá, econ. în Börtä; Sultana Petric, econ. în Bocşa-montanä câte 1 fl.; Lazarü Cojocariü, econ. în Ocna 50 cr.; Michailü Märginenu, econ. în Cenade; Ilie Haşeganü, econ. Vestemü; Lina Ivănuş, economă în Mohü, Necolae Stoiciu, econ. în Bungardü; Michailü Guist, econ. în Şura-mare; Andreas Prischak, econ. în Sibiiu; Ioanu Grävü, econ. în Topârcea; Petru Dragotä, economu în Merişor; Danü Radomü, econ. în Bărbăteni câte 1 fl.; Dumitru Modranü, econ. în Bungardü 50 cr.; Tanase Lucaciü, econ. în Haşegü; Savü Avramü, Koncza Lajos, econ. în Ocna; Neculae Burchia, econ. în Mohü câte 1 fl.; Michaelü Losch, econ. în Roşia 50 cr.; Dr. Iosifü Turcu, medicü în Baeşdi; Tănase Popü, econ. în Buzás; Nuşü Cärnaşü, Avramü Haşeganü, econ. în Mihalşü; Petru Seleşanu, econ. în Sânt-Mihailü-de-Câmpie; Simionü Mikloşu, econ. în Bartafal câte 1 fl.; Michailü Schuster, econ. în Martinsdorffü 50 cr.; Marta Popa, economă în Fräua 1 fl.; Georg Morth, economu în Martinsdorffü 50 cr.; Mihaly Moldovanü, George Cherecheş, econ. în Apa câte 1 fl.; Mán László, econ. în Sebespatak; Vasile Mohanu, econ. în Ibişdorfu-Säs. câte 50 cr.; Zsukán András, econ. în Sein; Johann Gunesch, econ. în Proştea-mare; Alecsä Miclenu, econ. în Baldovinü; Iosifü Fisca, econ. în M. S. Iacob; Neculae Jurca, economu în Toraculü-micü; Tódes Novak, econ. în Ghiasa-sup.; Necolae Popescu, econ. în Mediasu; Neculae Micu, econ. în Şelcău; Costa Marianü, econ. în Glogonü; Ioanu Morariü, econ. în Fofeldea; Nagy Janós, econ. în Şard; Danilä Micluiä,

econ. în Rîșculița câte 1 fl.; Bedó Iulie, econ. în Hașfalău 50 cr.; Iosifū Moldovanū, econ. în M. Ujlak; Samuel Schepp, econ. în Mardesch; Nec. Cormanū, econ. în Șelcaū câte 1 fl.; Iosifū Măcrișī, econ. în Cornățālū; Elia Piso, econ. în Petrifalău câte 50 cr.; Michailū Kantz, econ. în Bátos; Ioanū Iacobū, econ. în Andrașfalău; Ilie Cămpénū, econ. în Vidacutulū-románū; Kolesár Lina, económă în Zsaculū-románū câte 1 fl.; Dumitru Moldovanū, económă în Czelnă 50 cr.; Michaelū Flut, econ. în Peterfalva; Ioanū Savu, econ. în Pianū infer., Avramū Achimū, econ. în Lancrămī; Filimonū Gugiu, economū în Rēhēū; Elisabeta Kerstosū, econ. în Gura-Dobra câte 1 fl.; Istvan Mihaly, econ. în Hașfalău 50 cr.; George Hermanū, Michaelū Kaunz, economī în Bátos; Ioanū Butgulka, econ. în Toldalag câte 1 fl.; Maria Solomonū, económă în Sighișóra; Mateiū Șoșia, econ. în Armenī câte 50 cr.; Neculae Cen'a, economū în Foca; Neculae Zseleriū, econ. în Alamorū; Kopandi Cristina, económă în Ocna câte 1 fl.; Necolac Cosma, econ. în Bogatū; Martinū Falten, econ. în Ungureī câte 50 cr.; Aleese Olariū, econ. în Gurasada; Andreas Schenker, econ. în Mardeși câte 1 fl.; Neculae Săbăū, econ. în Ocna 50 cr.; Gerasimū Vladū, econ. în Ocna 1 fl.; Neculae Bunea, econ. în Ocna; Ioanū Neamțu, Nicolae Dancu, economī în Armenī câte 50 cr.; Fogarași Elek, econ. în Felfalău; Ioanū Preda, econ. în Kozmatelke; George Hartig, econ. în Bátos; Noilă Pētruțū, econ. în Moceni; Ionescu Vraciu, econ. în Nagy-Osztro; Neculae Cristea, econ. în Aiud; Vincenz Nandor, econ. în B. Diód; Neculae Nicom, Fima Kalman, economī în Csáklya câte 1 fl.; Petru Șeitanū, econ. în Tūr 50 cr.; Augur Simeonū, econ. în Sz. Akna; Achim Hulputinū, econ. în Șeica-mare; Achimū Mohanū, econ. în Ibișdorfü câte 1 fl.; George Șandor, mare proprietarū în Ibișdorfü 5 fl.; Hermann Malmer, mare proprietarū în Ibișdorfü 50 cr.; Iulius Ienea, cofetarū în Sibiiū; Ioanū Ogner, econ. în Ocna; Achimū Crețū, economū în Ladamoș; Mathias Binder, econ. în Hamlesch; Johann Frietzmann, econ. în Hahnenbach; Franz Hönig, econ. în Scholten câte 1 fl.; F. Leonhardt, econ. în Sibiiū 50 cr.; Dezsi Istvan, econ. în Toplitza; George Ilincea, econ. în V. Hunyad; Pavelū Lelesanū, econ. în Rekestyalva; Neculae Todoranū, econ. în Cetatea-de-Baltă; Ioanū Popa, econ. în Ocna; Chiva Breaz, económă în Mihaltū; Onū Cergedénū, economū în Mihaltū; Avramony Avramușī, Ioanū Ioanoviciū, economī în Rekesty-Falva câte 1 fl.; Onea Cosma, econ. în Rekesty-Falva 1 fl. 50 cr.; Iosif Jurca, econ. în Abrudsat, Vasile Barbur, economū în Remetemező, Georgiu One, econ. în Remetemező, Petru Căbuzū, economū în Săcădate câte 1 fl.; Constantinū Stefanū, econ. în Săcădate, Ionū Nicula, econ. în Săcădate câte 50 cr.; Vasiliu Apatī, econ. în Terep, Dumitru Rîșcuță, econ. în Rîșculița, Simion Micluța, econ. în Rîșculița, Bagoly Ferencz, economū în Rîșculița câte 1 fl.; Jozsef Takáts, economū în Gombas 50 cr.; Verdes Cosma, econ. în Bolotafalu, Ionū Drăgușiū, econ. în Boholțiu, câte 1 fl.; Vasile Drăgușiū, econ. în Boholțiu 50 cr.; Andreas Teutsch, econ. în Hașag, Ionū Macellariū, econ. în Mercurea, George Măcellariū, econ. în Mercurea, Ionū Frișcanū, econ. în Toracul-mare, Andrei Subu, econ. în Toracul-mare, Toma Balteșū, econ. în Bungard, Ana Constantinū, econ. în Armenī, Mateiū Voileanū, asesor consist. în Sibiiū, Rudolf Schmiedt, Carl Rienerth, econ. în Clușiū, Franz Moravetz, econ. în Sibiiū, Hermetzi György, econ. în Ocna, Achim Făgădar, Maria Boțiog, economī în Paucea, Teodor Suciū, econ. în Chinciud, Constantinū Pascu, econ. în Sovatu inf.; Mihailū Oltean, econ. în Sânt Iacob de câmpie, Safta Berghea, George Macsimū, economī în Săcădate, Francisc Taytsik, econ. în Deva; S. B.

Popovits, econ. în Lugosf, Iónü Lupu, econ. în Săcădate, Petru Neamtu, economu în Armeni, câte 1 fl.; Ionü Udrea, econ. în Köaly Ohaba 50 cr.; Mihail Stanea, econ. în Mihaltiu, 50 cr.; Necolae Stanü, econ. în Mihaltiu, Marting Adamü, econ. în Unguref, câte 1 fl.; Teofilü Russü, econ. în Mikloslaka, 50 cr.; Rudolf Strasser, econ. în Sibiiü, Toma Valase, econ. în Drassó, Iónü Predovicf, econ. în Ocnă, Petru Biscontini, econ. în Sibiiü, Franz Norman, econ. în Blaşiu, câte 1 fl.; Nicolae Rohanü, econ. în Sighişóra 50 cr.; Zosimü Udrea, econ. în Czelma, 1 fl.; Teodorü Murza, econ. în Vindacutulü rom., 50 cr.; Silvester Stanciu, econ., în Királypatak 1 fl.; Iónü Tamasi, econ. în Vidacutulü rom., 50 cr.; Sava Şerbu, econ. în Vetel, 1 fl.; Iónü Pomerac, Iónü Stoia, econ. în Haşag, câte 50 cr.; Maria Filipü, econ. în Săcădate, Dumitru Paraschiv, econ. în Petrilla, Iónü Ganea, econ. în Sibiiü, câte 1 fl.; Nicolae Stanü, econ. în Stenea, 50 cr.; Dionisie Cormeanü, econ. în Apadia, 5 fl.; Johann Sill, econ. în Csnădic, 1 fl.; Comanü Crisbom, econ. în Oena 50 cr.; Agnetha Ilien, econ. în Ruşf, 1 fl.; Michael Fröhlich, econ. în Sibiiü, 50 cr.; Wilhelm Wilden, econ. în Sibiiü, Irimie Munteanü, econ. în Ibişdorf, Dionisie Reşiuţa, econ. în Mediaşü, câte 1 fl.; Achimü Giurgiü, econ. în Ocnă 50 cr.; Simeonü Valeanü, econ. în Ruşf 1 fl.; Vasiliü Szilagyf, econ. în Mogyoroş, 50 cr.; Andreiü Nicoră, con. în Mogyoroş; Dragotă András, economü în Merişorü; câte 1 fl.; Ioanü Dăbuceanü, econ. în Rekety-falva 1 fl. 50 cr.; Vicenţie Bălos, econ. în Toraculü-micü; Petru Grama, econ. în Blaşf; Ioanü Monea, econ. în Venetia-inf.; Savina Sima, econ. în Mândra; Ioanü Horoiaşf, econ. în Perşauf; Georg Altner, econ. în Batos; câte 1 fl.; Ioanü Cătăuă, econ. în Körtékapu 50 cr.; Vajda György, econ. în Körtékapu; Racz György, econ. în M. Bölkeny câte 1 fl.; Michailă Lupu, econ. în Felfalëü 50 cr.; György Vaida, econ. în Saromberke 1 fl.; Szabó András, economü în Saromberke 50 cr.; Ioachimü Cărpinişan, economü în Dealü; Dionisie Popü, economü în Czintos; Necolae Herbai, econ. în Dobra; Necolae Coldea, economü în Curciü câte 1 fl.; Necolae Lupü, economü în Curciu 50 fl.; Necolae Brăteanü, economü în Dărlös 50 cr.; Necolae Ilisiü, econ. în Cebea, Ioanü Nasta, economü în Băiţa; Alecsandru Albon, economü în Patalka, Makoldy Sándor, economü în Sibiiü câte 1 fl.; N. F. Negruţ, proprietarü în Gherla 12 fl.; Zsukutz Cristina, econ. în Budiucz 1 fl.; Căluţiu Simeonü, econ. în Dicsö-Szt. Márton 2 fl.; M. Niederreiter, H. Rieger, economi în Sibiiü câte 1 fl.; Necolae Munténü, econ. în Oena 50 cr.; George Valea, econ. în Csolmán 3 fl.; Ionü Munzat, econ. în Szováros, Ionü Chisăliţă, econ. în Mediaşf, Ionü Munténü, econ. în Roşia câte 1 fl.; Indreş Hurmezanü, econ. în Sângeorgiulü de câmpie; Ana Mărdinënü, economă în Oena câte 50 cr.; Nicolau Lazar, econ. în Mohu; Aron Maer, economü în Câmpeni câte 1 fl.; Mátéh Mozes, econ. în Haşfalăü 50 cr.; Petru Precup, econ. în G. Oroszfalu; Petru Mărginënü, econ. în Mureşü Sântjacobü câte 1 fl.; Petru Dărăban, econ. în Apa 50 cr.; Nuţiu Bumb, Ionü Refanü, econ. în Seini, câte 1 fl.; Lica Barbur, econ. în Remetemező, Johann Kraus, econ. în Martinsdorf câte 1 fl.; Catarina Schmiedt, Ionü Stoica, econ. în Martinsdorf câte 50 cr.; Ioan Takáts, econ. în Zsigore, Nemes Ede, econ. în Baia de criş, Kerha Daniel, econ. în Abrud, Aron Domşa, econ. în Şeica mare, Hermina Rác, economă în Deva, Todor Popovicf, economü în Rişculiţa, George Baciu, econ. în Orăştie, George Suciu, econ. în Armeni câte 1 fl.; Ionü Munténü, econ. în Cichindél 50 cr.